

2025. AUGUSZTUS

háromká

KÖNYV / KÖNYVTÁR / KÖNYVTÁROS

Könyvtáros írók, író könyvtárosok

<3ká

háromká

Csapatépítés, szakma és egy kis szórakozás	3
MKE90, avagy hivatásunk múltja, jelene, jövője a trendek, kihívások és az igények tükrében	5
Mindig sikerült megtalálni a megfelelő válaszokat – életútinterjú dr. Redl Károllyal	8
Mindenből lehet játékot csinálni – interjú Palkovics Brigitta Évával	12
A könyvtár egy élő információs hálózat – interjú Molnár-Jakab Emesével	14
Az írógépnek lelke van!	16
Könyvtáros írók, író könyvtárosok	18
LézerSzimfónia hangszerkiállítás Békéscsabán	22
Könyvtár a Bán-völgye kapujában	23
Megújult Kisújszállás könyvtára	25
A Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár kollégái világot látnak: Sepsiszentgyörgy	26
Vándorgyűlés 2025	28
„Itt a nyár, megnyitott a strandkönyvtár!”	30
A megújulás útján: A nemzeti könyvtár tartalomszolgáltatásai 1.	32
Nyári üdvözet Admontból 1928-ban	34
Magyarország Nemzeti Atlasza	35

IMPRESSZUM

háromká 3. (33.) évfolyam 4. szám

FELELŐS KIADÓ: Rózsa Dávid, az MNMKG Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója
FŐSZERKESZTŐ: Szeifer Csaba
A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: Szűts Etele, a Könyvtári Intézet igazgatója
SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Hegedűs Henriett, Horváth Sándor Domonkos, Juhász Zoltán, Képes Gábor, Oros Sándor, Ráczné Radó Rita, Szabó Tünde, Szócs Endre, Varga Éva, Verók Attila
OLVASÓSZERKESZTŐ: Horváth Barnabás, Verók Attila, Ormándy Marcell Ottó
TECHNIKAI SZERKESZTŐ: Varga Csilla

A magazin megjelenését a Magyar Kultúráért Alapítvány támogatta.

A SZERKESZTŐSÉG CÍME: 1014 Budapest, Szent György tér 4–5–6., **TELEFON:** (06 1) 224-3788, **E-MAIL:** haromka@oszk.hu
URL: <https://journals.oszk.hu/haromka>, <https://epa.oszk.hu/haromka> **LEVELEZÉSI CÍM:** 1276 Budapest Pf. 1205.

ISSN 3004-1252 (Online)

Magyar Nemzeti Múzeum
Közyűteményi Központ

Csapatépítés, szakma és egy kis szórakozás

A 2025-ös év első fele igen mozgalmasra sikeredett. A Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete (SZMKE) idén sajnos kevesebb sikeres pályázattal, azonban cseppet sem kisebb elánnal vágott neki a szakmai programok szervezésének.

Február 17-én Pethő Andrea, az egyesület alelnöke egy pozsonyi tanulmányi kirándulást szervezett. Az egynapos program során három intézménybe látogattak el az érdeklődők. Megtekintették a Líceumi Könyvtár (Lyceálna knižnica), az Egyetemi Könyvtár (Univerzitná knižnica) és a Pozsonyi Városi Könyvtár (Mestská knižnica v Bratislave) épületét. A szakmai úton 11-en vettek részt.

Az MNMCK OSZK Könyvtári Intézet támogatásával valósult meg április 29-én a Szövegalkotással az olvasás fejlesztéséért című képzésünk, amely középpontjában ismét a "silent book"-ok, a szöveg nélküli képkönyvek álltak. A résztvevő pedagógusok és könyvtárosok újabb és újabb foglalkozásterveket készítettek különféle korosztályok részére. Inspirációt és motivációt gyűjtöttek a mindennapi munkájukhoz. A helyszínt a királyhelmei Regionális Könyvtár biztosította. A képzés előadói Péterfi Rita és Goda Beatrix (Országos Pedagógiai Könyvtár Múzeum, Budapest) voltak.

Május 8-án Zentára (Szerbia) látogattunk, a Hagyomány és megújulás – a könyvtárak szerepe a 21. században elnevezésű konferenciára, melyet a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet és Kapocs Könyvtári Csoport szerveztek. Tegdes Egyházi Dóra, egyesületünk elnöke a 2024-ben lezajlott kutatás eredményeiről tartott előadást. A többségében magyarul lakta települések

könyvtári helyzetét vizsgáló kutatás a korábbi, 2019-es adatokat hasonlította össze a friss eredményekkel.

A szakmai képzések sorát a május 26-i gyermekkönyvtáros továbbképzés folytatta, mely helyszíne az Ipolyvári Városi Könyvtár volt. A Miért pont a könyvtár? Mit tud a könyvtár(os)? című program

„A közösségi és a városi könyvtárakban dolgozó könyvtárosok is fontosnak tartják a folyamatos fejlődést és motiváltak, hogy tegyenek is érte”

szakmai vezetője a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Sárkányos Gyerekkönyvtár munkatársa, Dienes Éva volt. A foglalkozáson szó volt a gyermekkönyvtáros brandról, az élőszavas mesemondásról, kortárs és klasszikus irodalomról és a segítő ismeretterjesztőkről. A képzésen 17-en vettek részt, s ez a nagy létszám is bizonyítja a gyermekkönyvtári munka

iránti érdeklődést. A közösségi és a városi könyvtárakban dolgozó könyvtárosok is fontosnak tartják a folyamatos fejlődést és motiváltak, hogy tegyenek is érte.

Június 1–2. között ismét Csongrádra látogattunk. Egyesületünk elnökségének három tagja képviselte a szlovákiai magyar könyvtárosokat a 18. Kárpát-medencei könyvtárosok konferenciáján, Roncz Melinda, az SZMKE titkára előadást is tartott a somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézet Bibliotheca Hungarica újdonságairól, tevékenységéről.

Június 16-án Kassa adott otthont a tavaly indult A papírtól a könyvig c. képzésünk harmadik workshopjának. A különleges képzést a Művészeteket Támogató Alap finanszírozta. Az egynapos gyakorlati foglalkozáson papírmárványozást és könyvkötészeti technikákat tanulhattak a résztvevők. A szakmai vezetők Vincze Petronella levéltári főrestaurátor és Gönczi Péter könyv és papírrestaurátor voltak. Az alkotás szünetében Bobčák Ladislav a Kassai Szlovák Tudományos Könyvtár restaurátora körbevezette a résztvevőket a könyvtár restaurátorműhelyben. Az egynapos képzésen a résztvevők kézzel fűzött irkafüzeteket és fotóalbumot készítettek, valamint mesés szép márványozott papírok kerültek ki a kezeik alól, a hagyományos ebru ('márványozás') technika segítségével.

A július 10–12. között Debrecenben megtartott MKE Vándorgyűlésen Egyesületünk három tagja vett részt. A Határon túli szekcióban a könyvtári jóllétet körbejáró interaktív workshopon Pirk Ilona a somorjai Zalabai Zsigmond Városi Könyvtár vezetője képviselt minket.

Július 16–19. között Egyesületünk immár sokadik alkalommal kapcsolódott be a Gombaszögi Nyári Tábor szervezésébe. A magyarországi Csirimóji Kiadóval közösen Bajnok Éva, egyesületünk volt elnöke szervezték az irodalmi eseményeket

a Grendel-sátor alatt. Színes programkavalkáddal készültek az odalátogató fesztiválozóknak, könyvbemutatókat, irodalomtörténeti előadásokat, beszélgetéseket hoztak a meghívott vendégek. A csallóközi maffiától a legmeggrázóbb magyarországi gyilkosságokig címmel – Dulai Péter bűntörténész, kriminalista (Budapest), Barak Dávid író, bűnügyi újságíró, Mészáros Lajos, ügyvéd (Dunaszerdahely), valamint Vörös András szerkesztő, műsorvezető beszélgettek vérfagyasztó sztorikról. A Jókai 200-as emlékévkapcsán kötetbemutatóval, kvizzel, fotókiállítással és előadással érkezett Szabó Csekei Tímea művésztörténész és Korpás Árpád idegenvezető. Bemutatásra került Kovács Attila: Magyar emlékek a Tátrában című kötete. Bód Titanilla megjelent könyve kapcsán pedig az író és Dózsa Csilla, a kötet illusztrátora tartottak interaktív workshopot. Korpás Árpád A 15 éves Pozsonyi Kifli Polgári Társulás alelnöke tartott előadást Jókai és Pozsony kapcsolatáról. Zenélt a Diabolus In Musica zenei formáció. A fanatikusok próbára teheték magukat a Jóbarátok-kvízen. Szó esett a női sorozatgyilkosokról Barak Dávid Halálgyönyör című true crime kötete mentén.

A júliust egyesületünk Rimaszombatban zárta A papír, könyv, ex libris című háromnapos tábor keretében. A szakmai program a korábbi A papírtól a könyvig című képzések folytatásaként jött létre. A workshopokat Vincze Petronella, Gönczi Péter és Gajdó Gyula tartották. A résztvevők újra elmerülhettek a papírmárványozás művészetében, könyvkötészeti technikájukat bővíthették és elkészíthették linó-

metszet és rézkarc ex libriseiket is. Aki bírta, reggeltől késő estig alkotgatott a táborban, melynek helyszínéül a rimaszombati Csillagház adott otthont. Kézzel fűzött irkafüzetek és fűzött könyvek készültek, amelyet mindenki a saját márványozott papírával borított. A rendezvény nemzetközire sikeredett, hiszen nem csak Szlovákiából, de Lengyelországból és Magyarországból is érkeztek résztvevők. A jó hangulatú, inspiráló tábori környezet meghozta gyümölcsét. Már a helyszínen eldőlt, hogy mindenki szeretne folytatást, s a szervezők nagyjából össze is állítottak egy lehetséges programtervet egy jövőbeli táborhoz. Terveik szerint papírmérettel és kalligráfiával bővítenék a műhelyeket.

S hogy mit tartogat egyesületünk számára még a 2025-ös év? Szeptember 16–17-én Dunaszerdahelyen kerül megrendezésre az éves országos szakmai konferencia. A kétnapos rendezvény idén tematikus. Az első nap fókuszában a szakmai önismeret lesz. Meseterápia, időmenedzsment, stresszkezelés, coaching és erdőfürdő (shinrin-yoku) várja a résztvevőket. A második nap a Községi könyvtár mint aranybánya címet viseli. Aktív, mintául szolgáló községi könyvtárak mutatkoznak be, majd egy kerekasztal-beszélgetés keretében az érintett polgármesterek is elmondják, miért támogatják a könyvtár fenntartását. A délutáni szekcióban módszertani workshopokon bővíthetik tudásukat a résztvevők, sőt, a könyvtárfenntartóknak is lesz külön műhelymunka. A szakmai napok helyszíne a dunaszerdahelyi Csallóközi Könyvtár lesz.

Az őszi hónapokra is megvan már a terv. Az MNMKG OSZK Könyvtári Intézet jóvoltából még két képzéssel készülünk a szlovákiai könyvtárosoknak. Október 16-án Szepsiben a nemrégiben felújított, modernizált Városi Könyvtár ad otthont az élménykönyvtár képzésnek. S hogy az élmény vonalán maradjunk, november 12-én Komáromban a Szinnyei József Könyvtárban élménymarketing, marketingkommunikáció és érdekérvényesítés témával foglalkozhatnak a könyvtárosok.

Tegdes Egyházi Dóra

MKE

90

avagy hivatásunk
múltja, jelene, jövője
a trendek, kihívások
és az igények tükrében

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) 2025. március 5-én rendezte meg jubileumi nemzetközi szakmai konferenciáját „MKE90 – Hivatásunk múltja, jelene, jövője a trendek, kihívások és az igények tükrében” címmel az MNMKK Országos Széchényi Könyvtárban, amely esemény egy igazi mérföldkő volt az egyesület és a könyvtáros szakma életében. Kijelenthetjük, hogy kilenc évtized kivételesen hosszú idő egy civil szervezet életében.

A rendezvényen a magyar könyvtári közösség és a nemzetközi könyvtárügyi szervezetek képviselői, valamint szakpolitikai döntéshozók, intézményvezetők és az MKE tag-sága is aktív résztvevőként jelent meg. Ez a sok-színű részvétel lehetővé tette, hogy a konferencia túlmutasson egy hagyományos szakmai esemény keretein: a tudásmegosztás mellett a stratégiai szintű gondolkodás és a közös jövőkép formálása is fókuszba került.

szakmai eseményen. Ilyen szintű nemzetközi jelenlétre Magyarországon évtizedek óta nem volt példa, így a konferencia valóban történelmi jelentőségű volt a hazai könyvtári közösség számára. Ez a szakmai és diplomáciai értelemben is különleges alkalom elismerést jelentett a magyar könyvtári szféra számára a nemzetközi porondon, és megerősítette azt a törekvést is, hogy a hazai szakma aktív részese legyen a globális párbeszédnek. A jelenlévő vezetők nem csupán betekintést nyújtottak az általuk képviselt szervezetek stratégiáiba, hanem közvetlen a jövőbeli további együttműködések megvalósítására is lehetőséget biztosítottak.

A szakmai rendezvény az egyesület 90 éves fennállását ünnepelte, és lehetőséget teremtett a könyvtári szakma múltjának, jelenének és jövőjének átfogó megvitatására hazai és nemzetközi kiváló szakemberek részvételével. Emellett az MKE90 konferencia kiemelt célja az volt, hogy reflektáljon a könyvtáros hivatás történeti fejlődésére, aktuális kihívásaira és jövőbeli irányaira. A rendezvény hangsúlyozta a nemzetközi és hazai együttműködés fontosságát, valamint a könyvtári közösség tudásmegosztásának és tapasztalatcseréjének jelentőségét. A konferencia programja három fő szekcióban valósult meg, ezek különböző aspektusok felől közelítették meg a könyvtári szakma aktuális kérdéseit, trendjeit és fő kérdéseit.

A konferencia kiváló platformot biztosított a nemzetközi szakmai együttműködés elmélyítésére, új párbeszéd kezdeményezésére, valamint a tudás, tapasztalat és jó gyakorlatok kölcsönös megosztására.

A 21. században a könyvtári szervezetek és intézmények világszerte komplex kihívásokkal szembesülnek: a digitalizáció gyorsuló üteme, a mesterséges intelligencia térnyerése, az információs ökoszisztéma átalakulása, valamint az olvasási szokások és információszerezési magatartás megváltozása mind olyan kérdések, amelyek új válaszokat és alkalmazkodási stratégiákat igényelnek. A konferencia ezeknek az aktuális problémáknak a közös értelmezését és megvitatását is szolgálta, miközben méltó módon emlékezett meg a szakma történeti gyökereiről, hagyományairól, és az elmúlt 90 év meghatározó pillanatairól.

A konferencia kiemelt jelentőségű abban a tekintetben is, hogy négy rangos nemzetközi könyvtárszakmai szervezet – az IFLA, az EBLIDA, a CILIP és a LIBER – vezetői egyidejűleg vettek részt egy hazai

„A szakmai rendezvény az egyesület 90 éves fennállását ünnepelte, és lehetőséget teremtett a könyvtári szakma múltjának, jelenének és jövőjének átfogó megvitatására hazai és nemzetközi kiváló szakemberek részvételével”

Az esemény kiemelt vendégei és előadói

Jelenlétével és köszöntővel tisztelte meg a konferenciát Vincze Máté, a közgyűjteményekért és kulturális fejlesztésekért felelős helyettes államtitkár, a Kulturális és Innovációs Minisztérium részéről, valamint Rózsa Dávid, az MNMKG Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója.

Az első szekció a könyvtáros szakmai szervezetek nemzetközi együttműködésére fókuszált.

A meghívott kiemelt előadók között szerepelt:

Sharon Memis, az IFLA főtitkára,
Carryl Allardice, a CILIP alelnöke,
Zelia Parrera, az EBLIDA alelnöke,
Kalydy Dóra, a LIBER elnökségi tagja.

Sharon Memis, a Könyvtári Egyesületek és Szervezetek Nemzetközi Szövetsége (IFLA) főtitkára

Külön megtiszteltetés volt a konferencia résztvevői és a Magyar Könyvtárosok Egyesülete számára, hogy a Nemzetközi Könyvtáregyesületek Szövetsége (IFLA) elnöke és főtitkára a jeles alkalomra tekintettel oklevelet nyújtott át az MKE részére. Ez az elismerés nemcsak a jubileum ünnepélyességét emelte ki, hanem a magyar könyvtári szakma nemzetközi megbecsültségét és hozzájárulását is elismerte. A gesztus szimbolikus üzenetet is hordozott: az IFLA vezetése a szakmai szolidaritás, az együttműködés és a közös jövőépítés mellett tette le a voksát, hangsúlyozva a globális könyvtári közösség összetartozását.

A második szekció a hazai könyvtári szervezetek közötti partnerségeket és együttműködéseket tárgyalta. A meghívott előadók között voltak:

Gerencsér Judit,
az MKE elnöke,

Tőzsér Istvánné Géczi Andrea,
az Informatikai és Könyvtári Szövetség elnöke,

Marton József,
az Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiuma elnöke,

Hagymássy Krisztina,
a Könyvtárostanárok Egyesülete elnöke,

Bálint Ágnes,
az Egyházi Könyvtárak Egyesülete elnöke,

Gacsályi-Tölgyesi Ágnes,
a Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetsége elnöke.

Gerencsér Judit, az MKE elnöke

A konferencia második szekciója a hazai könyvtári szervezetek közötti partnerségekre és együttműködési formákra helyezte a hangsúlyt. Különleges és ritka alkalomnak bizonyult, hogy a könyvtár-szakmai szervezetek széles köre – az iskolai, egyetemi, szakkönyvtári, egyházi, valamint civil szervezetek képviselői – együttesen jelentek meg és aktívan osztották meg szakmai álláspontjukat.

Ez az egyeztetési fórum lehetőséget adott arra, hogy átfogó képet kapjunk a magyar könyvtári rendszer sokszínűségéről, aktuális helyzetéről, valamint azokról az elképzelésekről, amelyek a szakma jövőjét formálhatják. A résztvevők közötti nyílt és konstruktív párbeszéd megerősítette az együttműködés iránti közös elköteleződést, és új utakat nyitott az intézmények közötti szakmai kapcsolatok mélyítésére. A szekció nem csupán visszatekintés volt a szakmai múlt közös pontjaira, hanem előre mutató gondolatok és lehetséges közös stratégiák megfogalmazása is megtörtént, ami különösen értékes eredménye volt a találkozásnak.

A konferencián elhangzott előadások a MKE weboldaláról letölthetők.

Díjazottjaink

A konferencia záró szekciójában ünnepélyes keretek között adtuk át az MKE 90 jubileumi emlékérmeket, köszöntöttük az évfordulós tagszervezeteket, és meglepetésekkel kedveskedtünk a résztvevőknek.

Az MKE 90. évfordulója alkalmából számos tagtársunk részesült

Az MKE elnöksége

Jubileumi Egyesületi Munkáért
Emlékérem kitüntetésben:

Barátné Prof. Dr. Hajdu Ágnes

Bazsóné Megyes Klára

Fehér Miklós

Hegyközi Ilona

Dr. Murányi Lajos

Villám Judit

Évfordulós Emléklappal kitüntetett
szervezeteink:

Borsod-Abaúj-Zemplén

Megyei Szervezet

(60 éves évforduló)

Fejér Megyei Szervezet

(55 éves évforduló)

Műszaki Könyvtáros Szekció

(55 éves évforduló)

Zala Megyei Szervezet

(55 éves évforduló)

Zenei Könyvtárosok Szervezete

(55 éves évforduló)

Heves Megyei Szervezet

(50 éves évforduló)

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei

Szervezet (50 éves évforduló)

Tolna Megyei Szervezet

(45 éves évforduló)

Mezőgazdasági Szervezet

(35 éves évforduló)

Köszöntöttük az MKE korábbi elnökeit:

Billédi Ferencné Dr. Holló Ibolyát,

Ambrus Zoltánt,

Bakos Klárát,

Barátné Prof. Dr. Hajdu Ágnest,

valamint korábbi főtítkárait:

Haraszi Pálnét,

Kovácsné Koreny Ágnest,

Nagy Anikót,

Fehér Miklóst.

A rendezvény fő támogatója a Nemzeti Kulturális Alap volt, és az eseményt élőben követhették az érdeklődők az MKE YouTube csatornáján.

Összegzés

Hálával és tisztelettel gondolunk minden nap azokra, akik az elmúlt kilenc évtizedben hozzájárultak egyesületünk működéséhez, fejlődéséhez, legyen szó az alapítókról, az elkötelezett vezetőkről, a tisztségviselőkről, tagokról, szakmai partnerekről, társszakmai szervezetekről vagy a jövő generációiról, akik új lendületet hoznak közösségünkbe. Szeretném teljes szívemből megköszönni ezúton is azt az elszánt és elhivatott alkotó, teremtő, megvalósító és megállást nem ismerő szakmai munkát, amelyet az elmúlt 90 évben végzett ez a szakmai közösség.

Az esemény nemcsak méltó megemlékezés, hanem inspiráló találkozás is volt, ahol emlékeket, tudást, élményeket és tapasztalatot cserélhettünk, új ötleteket meríthettünk, és közösen gondolkodhattunk arról, hogyan tehetjük még erősebbé és maradandóbbá hivatásunkat, egyesületünket még legalább 90 évig.

Szerencsések vagyunk, hogy van az életünkben olyan misszió és küldetés, mint a szakmánk és az MKE, amely mellett nagyon jó döntés volt elköteleződni és 90 éve szolgálni.

Hisszük és tudjuk, hogy a Magyar Könyvtárosok Egyesülete nem csupán egy civil szervezet, hanem élő emléke és jövőformáló ereje annak a hivatásnak, amely a tudás, a közösség, a szakma és az emberi kapcsolatok szolgálatában áll. Az MKE értékei – a szakmai elkötelezettség, az összetartozás, a tudásmegosztás és az emberi méltóság tisztelete – olyan lángok, amelyeket nem elég őrizni, tovább is kell adnunk a jövő nemzedékeinek. És ezt kívánjuk tenni az elkövetkező 90 évben is.

Gerencsér Judit

Fotó: Országgyűlési Könyvtár

Mindig sikerült megtalálni a megfelelő válaszokat

– életútinterjú dr. Redl Károllyal

Dr. Redl Károly idei nyugdíjba vonulásáig több beosztásban, közel öt évtizedig volt az Országgyűlési Könyvtár munkatársa. Kezdetektől szakmai vezetője volt az idén tizenöt éves „Könyvtár, ami összeköt” programnak. Több mint tíz évig volt a Magyar Könyvtárosok Egyesületének alelnöke. Munkájára, különféle könyvtárszakmai szervezetekben végzett tevékenységeire mindig nagy tisztelettel tekintettek kollégái. Sok évtizedes munkáját idén a Magyar Érdemrend lovagkeresztjével ismerték el. Életútinterjú az Országgyűlési Könyvtár legutóbbi vezetőjével.

1978 óta dolgozott az Országgyűlési Könyvtárban. Emlékszik arra, milyen volt az első napján a könyvtárban?

Valóban, 1978 szeptemberében léptem be az Országgyűlési Könyvtár munkatársai közé. Volt ebben valami sorsszerű. Olyan családban nőttem fel, ahol rendkívül nagy becsülete volt a könyveknek. Szüleim kutatók voltak a Magyar Tudományos Akadémia különböző intézeteiben. Volt egy olyan családi legenda is, hogy egyszer kisgyermek koromban megkérdeztek, mit szeretnék karácsonyra, amire azt válaszoltam: „könyphet”. És még mit szeretnél? Másik „könyphet.”

Az első napomon nagy izgalommal, várakozással örömmel léptem be a könyvtár hatalmas kapuján a Duna parti árkádok alatt. Érdekes módon a könyvtári munkának volt számomra egy előzménye is, ugyanis nem ez volt az első könyvtári munkahelyem. Az általános iskola befejezése után nyári diákmunkán az MTA Történettudományi Intézetének könyvtárában dolgoztam egy hónapot a Budai Várban, az Űri utcában. Édesanyám az intézet kutatójaként úgy gondolta, hogy hasznos lenne munkatapasztalatot szereznem, meg nyilván jelképes összeget is kaptam a diákmunkáért. Az ott töltött idő alatt együtt ebédeltünk az intézet menzáján egy kisebb-nagyobb asztaltársasággal. Így aztán számos kitűnő em-

bert ismerhettem meg a kutatók közül, akik mára legendás névvé váltak, például: Benda Kálmánt, Heckenast Gusztávot, Kosáry Domokost, Szűcs Jenőt, Szász Zoltánt.

Tehát nem volt teljesen szokatlan a könyvtári környezet. Belépésem napján tudtam meg, hogy velem együtt 3-4 fiatalt is felvettek, olyan munkakörbe, amit gimnáziumi érettségivel is el lehetett látni. Nekem az olvasószolgálat vezetője elmondta, hogy a könyvraktárba fogok kerülni. A munkaidőm egyik nap 8-tól 17 óráig, a másik nap 12-től 20 óráig, minden második szombaton reggel nyolctól este nyolcig tart. A fizetésem pedig 1750.- Ft lesz. A velem együtt munkába állók, mind hagyományos munkarendben, reggel 8-tól délután 5-ig dolgoztak, csak én kaptam ezt a számomra kedvezőtlen munkaidőbeosztást. Hát őszintén szólva nem erről álmodtam és egy ideig komolyan gondolkodtam azon, hogy más munkahelyet kellene keresnem.

„Olyan családban nőttem fel, ahol rendkívül nagy becsülete volt a könyveknek”

A Könyvtár, ami összeköt című ösztöndíjprogram résztvevőivel

Magyar Örökség díjban részesült az Országgyűlési Könyvtár (2024)

Pályája során számos pozíciót betöltött. Hogyan formálta ez a fokozatos előrelépés az intézményhez és a szakmához való viszonyát? Visszatekintve, melyik időszakot érzi a legmeghatározóbbnak szakmai életében és miért?

Igen, ez a folyamatos változás, előrelépés nagyban hozzájárult ahhoz, hogy végül nem kerestem más munkahelyet. Könyvtári viszonylatban viszonylag gyorsan (ez persze azért éveket jelent) különböző osztályok szakmai tevékenységében vehettem részt. A könyvraktári munka után az Információs és Dokumentációs osztályon kaptam feladatot. A könyvtár, akkor egyik legnépszerűbb szolgáltatásának adminisztratív feladatait láttam el. Ennek az volt a lényege, hogy a gazdag külföldi folyóirat gyűjteményünkben a tartalomjegyzékek másolataira elő lehetett fizetni, ezeket a másolatokat a folyóirat beérkezése után kiküldtük előfizetőinknek. Az előfizetők pedig a tartalomjegyzékek alapján, érdeklődésüknek megfelelően jelölhették ki és rendelhették meg a cikkek másolatát. Tekintettel arra, hogy a külföldi folyóiratok beszerzése országosan anyagi korlátokba ütközött, ez a szolgáltatás nagyon közkedvelt volt és minden egyetem, tudományos intézet, minisztérium az előfizetőink közé tartozott.

A sorkatonaság után a Gyarapítási osztályra kerültem, ahol a külföldi napi-, heti-, havilapok rendelése, érkeztetése, állományba vétele, reklamálása volt a feladatom. Hamarosan megbíztak a Kötészeti Bizottság elnöki feladatainak ellátásával is. A funkció létrehozásának az volt az oka, hogy a különböző osztályok mindegyike más elképzeléssel rendelkezett arról, hogy éppen mit is kellene bekötnie a könyvtár kötészeti feladatának. A bizottság elnökének tulajdonképpen a konszenzus megteremtése volt a feladata. Miután pedig a könyvtár minden osztályvezetője tagja volt a bizottságnak, bizonyos szempontból a „vezetésem alá” tartoztak. A könyvtár vezetésének ez a döntése népszerű volt, ugyanis mindenki megkönnyebült, hogy valaki levette a válláról a kötészeti problémák kezelésének felelősségét és a bizottság közmegegyezésre végezte munkáját.

Nem sokkal később megválasztottak a könyvtár szakszervezeti titkárának. Akkoriban az volt a szokás, hogy a titkár minden vezetői értekezleten részt vett, aminek egyenes következménye volt, hogy folyamatosan értesültem minden lényeges kérdésről, ami felmerült a könyvtár működése során, ez a tapasztalatszerzés a későbbiek során nagyon hasznosnak bizonyult.

Mindezek a kihívások nagymértékben hozzájárultak ahhoz, hogy nem kerestem másik munkahelyet, de ha őszinte akarok lenni a legnagyobb szerepe a maradásomban a kollégáimnak volt. Én úgy éltem meg, hogy nagyon jó, baráti hangulat volt a könyvtárban.

Az egyik legmeghatározóbb időszaknak az 1985–2004 közötti éveket tekintem több okból is. Erre az időszakra esett a képviselőtájékoztatói szolgáltatás bevezető lépéseinek megtétele. Az 1950-es évek elején a könyvtárat leválasztották az Országgyűlés munkaszervezetéről. A könyvtár fizikailag a Parlament épületében maradt, de minden szervezeti kapcsolata megszűnt az Országgyűléssel és a Művelődési Minisztérium irányítása alá került. Már 1985-ben felmerült az Országgyűlés elnöke részéről, hogy szükséges lenne az országgyűlési képviselők számára egy elkülönített olvasótermet létrehozni.

Komoly kihívást jelentett az a hosszú folyamat, ami az informatika bevezetését jelentette a könyvtári munkafolyamatokban. Ez nem csak a könyvtár munkatársai, hanem a könyvtárhasználók számára is komoly tanulási folyamatot jelentett. Újra kellett gondolni és szervezni minden könyvtári munkafolyamatot és szolgáltatást. Ma már nagyon nehéz elképzelni mennyire másként működött mondjuk 40 évvel ezelőtt egy könyvtár.

Ennek a korszaknak egyik meghatározó eseménye volt egy országos közgyűteményi bérharc is. Ugyanis miután érdemi béremelés 10 éve nem volt a közgyűteményi területen, a nagy országos közgyűtemények szakszervezeti vezetői 1988-ban egy országos bérharcot indítottak. A tárgyalóküldöttség tagjává, később szövivőjévé választottak. A tárgyalások eredményeként 1989 áprilisában 40%-os béremelést kaptak a közgyűteményi és közművelődési dolgozók.

A könyvtár történetének máig kiható állomása volt közvetlenül, az 1990-es politikai rendszerváltást követően az Országgyűlés és a könyvtár irányítási kapcsolatának helyreállítása, majd

„Szerencsére mára már munkatársaink sok évtizedes folyamatosan magas színvonalú munkájának köszönhetően nagyon komoly szakmai presztízse van a könyvtárnak”

néhány év múlva a könyvtár munkatársainak visszaüllesztése az Országgyűlés hivatali munkaszervezetébe.

Mik voltak a legnagyobb kihívások az elmúlt évtizedekben, amelyekkel könyvtárvezetőként szembekerült. És mik voltak azok a szakmai sikerek, amelyekre a legbüszkébb?

A legnagyobb kihívások részben hasonlóak voltak, mint más könyvtárakban. A számítógépek folyamatos térnyerése a különböző munkafolyamatokban. A digitalizálás és az állományvédelem egymásnak ellenesülő igényeinek összehangolása. A digitalizált dokumentumokra épülő adatbázisok, szolgáltatások kialakítása. Majd később a különböző munkafolyamatok informatikai integrálása, az ehhez szükséges szoftver megtalálása, beszerzése, bevezetése és folyamatos üzemeltetése, fejlesztése.

Ez így elmondva rendkívül egyszerűnek tűnik, de a valóság az, hogy minden munkatársunk számára nagyon komoly szellemi erőfeszítést és sokszor bizony mechanikus adatrögzítő tevékenységet jelentett az, hogy eljuthattunk a mai, nem-

zetközi élvonalnak megfelelő könyvtári szolgáltatások kialakításáig. Ha valaki veszi a fáradságot és áttanulmányozza az Országgyűlési Könyvtár honlapját meggyőződhet arról, milyen szerteágazó tevékenységet végeznek munkatársaink.

Természetesen a szükséges finanszírozási feltételek megteremtése is nagyon komoly kihívást jelentett. Ezt a problémát próbálta orvosolni az e-Parlament projekt. Sikerült kidolgoznunk az Információs Társadalom Stratégiájában megjelölt e-Demokrácia fejezethez az e-Parlament alfejezetet. Ennek a projektnek a révén 2005-től 2008-ig jelentős informatikai fejlesztéseket tudtunk végrehajtani mind a szoftverek, mind a hardverek vonatkozásában. A projekt koordinátoraként vettem részt a munkában.

A rendszerváltást követően intenzív érdeklődéssel tanulmányoztuk más hagyományos parlamenti demokráciák képviselőtájékoztatási gyakorlatát. Egyre határozottabb meggyőződésünké vált, hogy nálunk is létre kellene hozni a Képviselői Kutatószolgálatot. A projekt szakmai megalapozását a „Magyar-brit közös felsőoktatási és kulturális program keretében megvalósuló szakembercserék 2002–2004” program szolgálta, melynek projektvezetője voltam. A program részeként a brit és a magyar parlament közös pályázatot nyújtott be a magyarországi „Képviselői Kutatószolgálat” létrehozásának szakmai megalapozása céljából. A közös előkészítő munka sikeres lezárásaként a magyar Országgyűlés elnöke és a brit Alsóház elnöke 2004. június 1-én nyitotta meg a Képviselői Kutatószolgálatot az Országgyűlési Könyvtárban.

Szívügyének tekinti a „Könyvtár, ami ösz-szeköt” programot, amely 2025-ben 15 éves jubileumához érkezett. Hogyan indult ez a kezdeményezés, és miben látja a program legfőbb értékeit?

A programmal kapcsolatos első lépésre akkor került sor, amikor készültünk a Magyar Könyvtárosok Egyesülete alapításának 75. évfordulójára. Az egyesület akkori vezetése úgy döntött, hogy erre az ünnepi alkalomra meghívja a határon túli magyar könyvtáros szervezetek vezetőit is. Amikor az Országgyűlés elnöke értesült erről a szándékról, jelezte, hogy szíve-

sen találkozna a szervezetek vezetőivel. A találkozó előkészítése az Országgyűlési Könyvtár feladata lett. Így került sor 2010. november 30-án a találkozóra, amely a „Határon túli magyar könyvtárosok ke-rekasztala” címet kapta. A beszélgetés alapvetően két részből állt. Az első részben a házelnök ismertette nemzetstratégiai koncepcióját, a második részben pedig kötetlen keretek között vendégeink beszéltek az őket foglalkoztató kérdésekről. A megbeszélés konklúziója az volt, hogy a házelnök bejelentette, 2011-től pályázatot hirdet határon túli fiatal magyar könyvtáros szakemberek számára.

Természetesen az évek során folyamatosan alakult, fejlődött a program tapasztalataink és a vendégeink visszajelzései alapján. Kialakultak az állandó programelemek. Az együttlélt első napja mindig egy közös kirándulás, városnézés, aminek az is a szerepe, hogy feloldja a kezdeti gátlásokat azok között, akik addig sohasem találkoztak. Minden pályázó a személyes bemutatkozás után rövid, általában vetített előadásban ismerteti pályamunkáját, jellemzi munkahelyét és az általa végzett szakmai tevékenységet. A program fontos eleme az Országgyűlés munkájának megismerése, amely részben előadások formájában történik. Általában ezzel párhuzamosan zajlik az Országgyűlési Könyvtár gyűjteményének, szolgáltatásainak, különböző munkafolyamatainak megismerése. Természetesen nem maradhat el az Országház épületének részletes bemutatása sem. Ugyancsak az állandó programelemekhez tartozik a magyarországi könyvtári rendszer bemutatása, könyvtárlátogatások útján, amelyek során rengeteg elméleti és gyakorlati tapasztalattal gazdagodnak ösztöndíjasaink. Az elmúlt évek során mindig szerepelt a programban az Országos Széchényi Könyvtár, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Központi Könyvtára, valamint a kecskeméti Katona József Könyvtár és az egri Bródy Sándor Könyvtár.

Az elmúlt évek során jelentős új elemmel bővült a program. Felkértük a nagy budapesti könyvtárakat, hogy delegáljanak a programba egy-egy könyvtáros kollégát. Nekik nem kellett pályázniuk és nem kaptak ösztöndíjat, azonban minden szakmai programon részt vehettek. A cél az

volt ezzel, hogy bővítsük azt a személyes ismeretségen alapuló szakmai hálózatot, ami befonja a Kárpát-medencét, és amely egy-egy szakmai kérdés megoldásában segítségül szolgálhat a programban résztvevők számára.

A határon túli magyar könyvtárosokkal való kapcsolatépítés sokáig az MKE elnökeként is az Ön feladata volt. Miben más a szakmai szervezetben végzett kapcsolatépítő munka, mint egy intézmény képviseletében, és milyen tapasztalatokat hozott ez a kettős szerep?

Ez a feladatkiosztás életszerű volt, hiszen én minden évben heteket töltöttem a „Könyvtár, ami összeköt” program szervezésével, illetve megvalósításával, ezért az évek során apránként személyesen is megismertem nagyon sok határon túli könyvtáros kollégát. Számos alkalommal magam is ellátogattam határon túli könyvtárakba, könyvtáros szakmai rendezvényekre. Az így kialakult személyes és szervezeti kapcsolatok nagymértékben hozzájárultak ahhoz, hogy 2018-ban, amikor szervezni kezdtük a Magyar Könyvtárosok Világtalálkozóját, szinte automatikusan adódott, hogy az egyik fő szervező az Országgyűlési Könyvtár legyen. Akkor is, és 2024-ben is a Világtalálkozó plenáris ülésére az Országgház Felsőházi üléstermében került sor.

Az Országgyűlési Könyvtár különleges státuszú könyvtár. Hogyan lehet egyszerre kiszolgálni a törvényhozás, a tudományos világ, és a szélesebb közönség igényeit?

„Úgy látom, hogy a tudás utáni vágy egyáltalán nem csökkent a magyar társadalomban, ezért a könyvtáraknak és a könyvtárosoknak mindig komoly szerepe lesz a jövőben is”

Könnyű belátni, hogy komoly körülménység, magas színvonalú szakmai munkavégzés szükséges ahhoz, hogy zökkenőmentesen lehessen ezeket a feladatokat ellátni. Steindl Imre a tervezés során kifejezte a könyvtár fontosságát azzal, hogy az Országgház egyik legszebb pontjára, a kupola alatti központi térbe helyezte a félemeleten és a földszinten a könyvtárat, ahonnan gyönyörű, dunai panoráma várja olvasóinkat. Szerencsére mára már munkatársaink sok évtizedes folyamatosan magas színvonalú munkájának köszönhetően nagyon komoly szakmai presztízse van a könyvtárnak. Ennek a kiemelkedő színvonalnak a megőrzése és továbbfejlesztése nap mint nap komoly erőfeszítést igényel a könyvtár minden egyes munkatársától.

Egy ilyen gazdag és hosszú pálya után hogyan érdemes megérkezni a nyugdíjas életbe? Milyen elfoglaltságokhoz szeretne visszatérni vagy újakba kezdeni?

Általános receptet nyilván nem tudok mondani, de persze én is készültem arra, hogy túlzottan nagy törés ne következzen be a hétköznapijaimban. Ebben nagyon nagy segítség volt, hogy a feleségem is nyugdíjas már, és közösen hódolhatunk utazási szenvedélyünknek. Másrészt megszületett az unokám Bertalan, akivel egyre gyakrabban lehet közös programot csinálni. És hát a nyugdíjas évekre történő felkészülés jegyében újrakezdtém a gyerekkori lovaglást, ami egyszerre élvezetes és segít a jó kondíció megőrzésében.

Azt persze azért el kell mondanom, hogy a könyvtártól való elválás nem úgy megy, hogy 47 évig minden nap foglalkoztattak a könyvtár ügyei, aztán egyik nap nyugdíjasként felébredtem és már nem érdekel mi történik a könyvtárban.

Végezetül, ha ma kezdené a pályáját, milyen irányban indulna el? Mit kíván az Országgyűlési Könyvtárnak és a könyvtáros szakmának a következő 15-20 évre?

A magam részéről teljesen elégedett vagyok a szakmai életutammal, az elért eredményeimmel. Külön értéknek tartom, hogy számos különböző szakmai munkakört betöltöttem, a legkülönbözőbb szakmai és társadalmi szervezet munkájában vehettem részt.

Én úgy látom, hogy a tudás utáni vágy egyáltalán nem csökkent a magyar társadalomban, ezért a könyvtáraknak és a könyvtárosoknak mindig komoly szerepe lesz a jövőben is. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy a könyvtárakban folyó tevékenység nem fog változni. Ha elgondolom, hogy 47 évvel ezelőtt milyen tevékenységeket folytattak a könyvtárakban, akkor azt látom, hogy az elmúlt évtizedek szinte teljesen kicserélték ezeket az intézményeket. A nagy kihívás tehát az, hogy folyamatosan sikerüljön megtalálni a korszak követelményeinek megfelelő gyűjteményépítést és az adott korszak igényeinek megfelelő szolgáltatásrendszer kialakítását. Ezzel a kihívással küzdöttek elődeink is, mi magunk is, és az utánunk következő könyvtárosnemzedékek is. Nincs kétségem afelől, hogy mindig sikerül megtalálni a megfelelő válaszokat.

Szűts Etele

Magyar Könyvtárosok Világtalálkozója (2018)

Mindenből lehet játékot csinálni

2025-ben a Magyar Könyvtárosok Egyesülete és az Informatikai és Könyvtári Szövetség által felkért kuratórium döntése alapján a Kovács Máté Alapítvány által felajánlott Az év fiatal könyvtárosa különdíjat **Palkovics Brigitta Éva**, a Békés Megyei Könyvtár munkatársa kapta. A díjat Debrecenben, az MKE 56. Vándorgyűlésén vehette át a díjazott. Interjúnkban a könyvtári játékok fejlesztéséről és az ezekben rejlő lehetőségekről is beszélgettünk.

Számomra az derül ki a pályaművéből, hogy az életében nagy szerepe van a játékoságnak, az alkotásnak. Miként alakult ez ki önnél?

Már egész kicsi gyermekként is imádtam alkotni, 5-6 éves korom körül már ruhákat varrtam a Barbie babáimnak. Általános iskolában az egyik elhivatott tanítónő alkotó foglalkozásaira jártam, ahol megismerkedhettem számos technikával, többek között az üvegfestéssel, lakásdekorációk készítésével. Nem voltak művészi ambícióim, csak nagyon élveztem ilyesmit csinálni, és sok önbizalmat is ad az embernek, mikor látja, hogy a keze alatt megszületik valami. Középiskola után a rajztanárnőm biztatására jelentkeztem a békéscsabai Színitanház Díszlet- és jelmeztervező asszisztens képzésére, a szak elvégzése után pedig a Békéscsabai Napsugár Bábszínház műhelyében dolgoztam egy rövid ideig. Az alkotás mellett az olvasás volt a másik szenvedélyem, és amikor megfogalmazódott bennem az, hogy tovább szeretnék tanulni, a könyvtár lett az új irány. A Szegedi Tudományegyetemen biblioterápiás foglalkozások megtervezésével és koordinálásával is lehetőségem volt foglalkozni, ez már kapu volt a játékosításhoz, élménypedagógiához. 2020 novemberében kezdtem a Békés Megyei Könyvtárban dolgozni, ahol hamar kiderült, hogy értékes és izgalmas módokon lehet ezeket az érdeklődési köröket kombinálni a szakmai te-

vékenységemben, és ezt kollégáim és a vezetőség is támogatták, támogatják.

Miért fontos ön szerint, hogy az élménypedagógia és a játékosítás jelen legyen egy könyvtárban?

A modern kor kihívásainak való megfelelésben lehet eszközünk mindkettő. Nem csak vonzóbbá teszik a szolgáltatásokat, de az emberek egy részében még mindig élő, könyvtárakkal kapcsolatos negatív prekoncepciók, szorongások legyőzésében is segíthetnek. Növelhetjük a már meglévő olvasóink, látogatóink elképzeltetését, motivációit a könyvtár nyújtotta lehetőségek kihasználására, és a nehezebben megszólítható célcsoportokból is elérhetünk új embereket, mint a tinik és a fiatal felnőttek. Az átadni kívánt információk pedig potenciálisan mélyebb nyomot hagynak az emberekben ezekkel a módszerekkel, mint egy frontálisabb ismeretközlés során. A fiataloknak eleve nehéz megragadni a figyelmét egy könyvtárhaználtati témával, így mindenképp a hasznunkra válik, ha érde-

„Sok önbizalmat is ad az embernek, mikor látja, hogy a keze alatt megszületik valami”

kes tematikát, játékot építünk köré. Itt nem gyarapítom tovább a szót; a pályamunkámban egy kicsit még mélyebben belementem a témába, ha valakit érdekelnek a miértek.

Könyvtárhasználati játékokat mutat be pályaművében. Miként fejlesztik ezeket, hogy zajlik az ötletelés az intézményben (a kezdettől a megvalósításig)?

A Túlélők viadalánál igazgató úr kérte, hogy szerepet kapjon a játékban a Laptopír, az önkölcsönző terminál és a Qulto eCard használata, mert fontosnak érezte, hogy szélesebb körben megismertessük ezeket a nálunk újdonságnak számító szolgáltatásokat, eszközöket. Én a katalógushasználatot és a polcokon való keresést akartam még beleszőni a játékba. Azután, hogy megálmodtam a disztópikus, posztapokaliptikus tematikát, és eldöntöttem, hogy a középiskolásokat célozom meg a vetélkedővel, már körvonalazódott is, milyen formában fogom felhasználni a fentebb felsoroltakat a feladványoknál. A feladatokat nem akartam túl komplexé tenni, hiszen a legtöbb diák a játék során találkozik először ezekkel az eszközökkel, és sokuk könyvtárban is csak először jár. Összeraktam a feladatlapokat és a segítségüket, létrehoztunk fiktív olvasókat olvasójegyekkel is a játékhoz, majd átesett a játék egy tesztelésen néhány kollégával. Az Álomcsapda digitális szabadulósobánál volt egy nagy megbeszélésünk, ahol az olvasók által látogatható minden részlegről jelen voltak kollégák. Felvázoltam az ötleteimet a tematikával és a webes megjelenítéssel kapcsolatban, feladványpéldákról beszéltünk, és egy szabadulós társasjátékot is kipróbáltunk. Ezután mindenkit külön kerestem az ötletekért, és voltak, akik a tematikához tettek hozzá, voltak, akik a feladványokhoz adtak valamilyen alapot, mások konkrét feladattal is előálltak. A javaslathalmazból feladványokat, kerek játékot készítettem. Arra törekedtünk itt, hogy a könyvtárhasználat inkább indirekt módon jelenjen meg a játékban, és nem volt cél, hogy minden feladványnak része legyen. A „helyszín” viszont a könyvtár volt, ahol számos fotót készítettünk, hogy össze tudjuk rakni a vizuális részét a szabadulósobának. A grafikai megvalósításban Juhász Zoltán is segített, aki azóta az intézményünk igazgatója lett.

Fotó: Békés Megyei Könyvtár

Az Egy boszorkányper nyomában szabadulós játéknál leginkább abban segítettek a kollégák és a barátaim, hogy kipróbáltam velem számos személyesen látogatható, online, nyomtatott és társasjáték formátumú szabadulósobát. Gyűjtöttük a feladványtípusokat, ötleteket, amelyekből saját feladványokat raktam össze. Az egészet átszötte egy nagy kutatás is természetesen a boszorkányperek világának megismerésére. Nem csak az ügyek menetét, de az iratok nyelvezetét is tanulmányoztam, hogy minél korhűbben tudjam visszaadni a témát.

Mire kell odafigyelni egy játék fejlesztésekor, mit tanácsol azoknak a könyvtáros kollégáknak, akik ilyenben gondolkodnak?

Nem hiszem, hogy újdonságot mondok ezzel, de kezdésnek jó, ha kiválasztunk egy célközönséget, és ismerjük is az adott csoport sajátosságait. Sok mindent meghatároz a résztvevők kora és a számuk is. Például a Túlélők viadalánál figyeltem arra, hogy belefértjen 45-50 percbe a játék, és egy egész középiskolai osztály egyszerre tudjon részt venni. Viszont, ha tegyük fel 34 fő játszik 5 csapatban, de csak egy koordinátor van, jó, ha önjáróak a csapatok. Amint már említettem, a feladatokat is egyszerűbbre vettem, és inkább a témával tettem izgalmassá őket, hogy sikerélménye legyen azoknak is, akik először járnak nálunk. A szabadulós játékoknál jóval komplexebbek a feladványok, de a célközönség is más; leginkább baráti társaságok, családok. Viszont a könyvtárhasználat indirektebb módokon van jelen, mert ezeknél csak másodlagos célkitűzés volt a könyvtárhasználati képességek erősítése. Elsősorban értékes kikapcsolódási formát, emlékezetes élményt akartunk nyújtani

könyvtári környezetben, könyves és helytörténeti témák felhasználásával. Tehát fontos az is, mi a játék fő célja. Amikor új embereket igyekszünk bevonni, érdemes lehet egy kicsit jobban elrejteni a könyvtári témát. Olyan ez egy kicsit, mint a gumicukor vitamin.

Van esetleg most olyan játék, foglalkozás, amelyen épp dolgozik, előkészít?

Jelenleg a Könyvtári Nyár elnevezésű programsorozatunkhoz készítjük elő alkotó foglalkozásokat. Az egyik alkalmon a Harry Potter világából kölcsönzünk varázslényeket lámpások elkészítéséhez, a másik két foglalkozásnál pedig fantasy – leginkább A Gyűrűk Ura – történetek által inspirált gyurmaékszereket fogunk készíteni. Emellett nyár végén Székelyudvarhelyre LEGO Story digitális történetmesélés foglalkozást viszünk, szeptemberben pedig Dán Délután és LEGO-kihívás lesz a könyvtárban, ezeknek is zajlanak az előkészületei. Ezenek felül egy olyan bűntényes nyomozós játékot is szeretnék majd készíteni, amihez az állományunkon kívül több adatbázist is használnia kell a játékosoknak, de ez egyelőre csak ötlet, amihez egy a raktárunkból előkerült parafatábla adta az inspirációt. Hasonló témájú játékot készítették már a szolnoki Verseghegy Ferenc Könyvtár és Közművelődési Intézmény munkatársai is Bástya utcai kettős gyilkosság néven, továbbá Az Én Könyvtáram mintaprogramjai között is találunk hasonlókat az érdeklődők Bűntény a könyvtárban címmel.

Szeifer Csaba

Fotó: MKE

A könyvtár egy élő információs hálózat

INTERJÚ MOLNÁR-JAKAB EMESÉVEL

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete és az Informatikai és Könyvtári Szövetség által a fiatal magyar könyvtárosok munkájának elismerésére alapított Az év fiatal könyvtárosa díjat 2025-ben **Molnár-Jakab Emese**, a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár (DEENK) munkatársa vehette át, akivel az összekötő és közösségépítő szerepekről is beszélgettünk.

Pályamunkájában így fogalmaz: „a DEENK-ben betöltött szerep nemcsak egy munkakör, hanem egyfajta szakmai küldetés is számomra: összekötni a rendszereket, az embereket, a rendszerben az embereket.” Miként tudja összekapcsolni ezeket az elemeket?

Töreksem arra, hogy a kollégák meglássák, hogy egy teljesen másik osztályon dolgozó kolléga egy feladatának akár egy töredéke hogyan érintheti a másik munkáját. Ha mindezt egy nagy egészben látjuk, és értékeljük egymást, meglátjuk, hogy miért is fontos, hogy kommunikáljunk egymással: akkor érhetünk el igazán eredményeket csapatként. Ugyanez a szemlélet érvényes a rendszerekben. Legyen az egy repozitóriumi szoftver, egy könyvtári rendszer, vagy egy digitalizálási munkaflowamat az elejétől a végéig. Minden láncszemnek megfelelően kell működni, hogy a nagy egész is sikeres legyen. Ez pedig hatékony és egyenes kommunikáció nélkül nehéz. Ezt próbálom véghezvinni. Minden esetben kikérni a munkatársak szakmai véleményét, és egy közös tudáson alapuló döntést, folyamatot létrehozni. Szerencsére a kollégák ebben partnerek, nincs olyan, hogy ne kapnék szakmai kérdésben tanácsokat, tapasztalatmegosztásokat, akkor is, ha kérem, és akkor is, ha nem. A rendszerszintű gondolkodás és az emberi együttműködés együttesen segít abban, hogy a könyvtári tartalmak értékes és

elérhető tudásként jelenjenek meg. Ez az összekötő szerep biztosítja a folytonosságot és a fejlődést.

Az összekötő szerep a munkájában miként formálódott, alakult ki? A hétköznapi életben is hasonló módon „működik”?

Határozottan. Már hallgatóként olyan feladatokat kaptam, ahol nemcsak végrehajtani kellett, hanem másokat is betanítani, koordinálni, kérdésekre válaszolni. Ez a típusú segítő, rendszerszintű gondolkodás természetesen vált részemmé, és azóta is meghatározza szakmai és személyes működésemet. Igyekszek mindig mindenkit összehozni, közös pontokat keresni az emberekben azért, hogy felismerjük egymásban, hogy mi az, ami közös és mi az, amiben különbözünk; és ez miért jó számunkra, hogyan tudjuk kiegészíteni a másikat. A hétköznapi életben is igyekszem úgy jelen lenni, hogy megértsem mások szempontjait, hidat képezzek nézőpontok és szereplők között. Ezt a szemléletet a munkahelyen is próbálom érvényesíteni. Hiszek abban, hogy a közös megértésből fakad a fejlődés.

Így jellemzi a ma könyvtárosát: „őrző, közvetítő és újító”. Miként adható tovább ez a szemlélet, miben tud hatékony újító lenni egy könyvtáros napjainkban, látva a világunk fokozódó gyorsulását?

Fotó forrása: Molnár-Jakab Emese

A szemlélet példamutatással, közös munkán keresztül és a betanítás során adható leginkább tovább, amikor nemcsak a technikai tudást, hanem a gondolkodásmódot is közvetítjük. Egy könyvtáros akkor tud hatékony újító lenni, ha képes felismerni az aktuális igényeket – például az interaktív, felhasználóbarát felületek, vagy közösségi médiák bevonásának szükségességét – és kreatívan, szakmai alapokra építve reagálni rájuk. Az újítás nálam rendszer- és folyamatfejlesztésben, vizuális megjelenítésben, és új digitális megoldások, szoftverek tesztelésében valósul meg. Emellett fontosnak tartom, hogy a hagyományos értékeket ne veszítsük el, hanem emeljük át, közvetítsük az újabb csatornákon keresztül. Tudom, hogy ez nehéz, több generáció dolgozik együtt a DEENK-ben is, de mindannyian nyitottak vagyunk a másira, és igyekszünk átugrani a generációs szakadékokat, hidakat építünk. Ugyanezt tudjuk megtenni egy régi könyvvel is, hogyan tehetjük érdekessé a több száz éves könyveket a mostani, akár alfa generációnak? Mémekekkel, vicces videókkal, olyan eszközökkel, amelyekkel elérhetjük őket, mert ők ezeket használják nap mint nap.

A pályázatában bemutatott szerteágazó tevékenységben megjelenik a közösségépítés is. Miképpen lehet a digitalizálásnak ilyen szerepe?

A digitalizálás sokkal több, mint technikai folyamat: lehetőséget ad arra, hogy az egyetemi és kulturális közösség múltját és jelenét is láthatóvá tegyük, közös emlékeket hozzunk felszínre. A kiállításokhoz, eseményekhez kapcsolódó digitalizálások során nemcsak archiválunk, hanem bemutatunk és elérhetővé is teszünk, offline és online is egyaránt, ezáltal a felhasználók is bekapcsolódhatnak a tartalomgazdagításba. A legfrissebb példa erre a Műszaki Kar albumfotóihoz kapcsolódó Post-it-es emlékezés-gyűjtés, ami közösségi tudásként gazdagítja az adatokat. Így a digitális gyűjtemény nemcsak őriz, hanem kapcsolódási pontot is teremt. Remélem a jövőben több hasonló projektet véghez vihetünk.

Van esetleg olyan történet vagy érdekesség, amely valamelyik tétel(ek) digitalizálása közben megmaradt önben és szívesen felidézi?

Fotó forrása: Molnár-Jakab Erzsébet

„Ez a típusú segítő, rendszer-szintű gondolkodás természetesen vált részemmé, és azóta is meghatározza szakmai és személyes működésemet”

Rengeteg ilyen van, nemcsak nekem, hanem a digitalizáló csoportnak, a régi könyves feldolgozó kollégáknak, a tartalmi feltárást végző kollégáknak. Ezeket a történeteket mindig megosztjuk egymással és tartalmas, lelkesedéssel teli párbeszéd alakul ki. Az egyik kedvencem (talán azért, mert a DEENK-ben töltött éveim legelejéről származik) a Homann atlaszok digitalizálása volt. Ekkor csöppentem bele egyáltalán ebbe a munkába, és fel kellett tárnom, hogy „mit tudnak ezek az atlaszok, térképek”. Minden egyes térképszelvényhez rengeteg információt találtam. A kedvencem, hogy három különböző atlaszban, három térképen láthatjuk azt, hogy hogyan vet árnyékot a földgömbre az 1706. május 12-én észlelt napfogyatkozás „útvonala”, amelyhez Johann Gabriell Doppelmayr nürnbergi csillagász, matematikus adatait használta fel Homann. És még azt is felsorolták, hogy mely városokban lesz látható az égi jelenség. De ter-

mészetesen számos ilyen érdekes információmorzsa kapcsolódik egy-egy digitalizált információforrásunkhoz. Például a Vándorgyűlésre előkészített Bölcsészettudományi Könyvtár Kutatótermében lévő kiállításunk mellé oda volt állítva egy képeret telis-tele préselt növényekkel. Azokat egy száraztisztításkor „kaptuk” a restaurátoroktól, és alkottunk belőlük egy képet, amit egyébként az irodánkban „őrzünk”, csak a kiállítás idejére adtuk kölcsön.

Szerteágazó munkát végez, mi emelhető be még ebbe? Mi az a megfogalmazott cél, amelyet a közeljövőben szeretne még elérni?

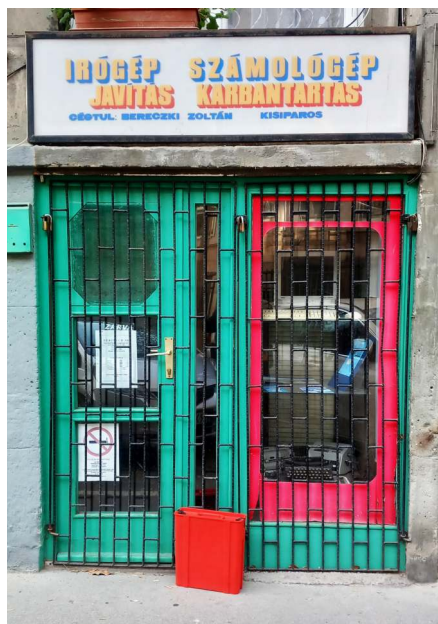
A munkám természetéből adódóan folyamatosan új feladatokat találnak meg, jelenleg például a fotó alapú digitalizálás munkafolyamatainak kiépítésén dolgozunk, belső képzéssel „haladunk előre”, ami új szintre emelheti a képi dokumentumaink feldolgozását. Szeretnénk elérni, hogy a DEA ne csak egy repozitórium, digitális raktár legyen, hanem egyben élményalapú, interaktív felület is, amelyben a felhasználók visszajelzései, adatgazdagítási beépülnek a gyűjteménybe. Emellett törekszem majd arra, hogy a tartalmakat úgy adjuk át, hogy a fiatal felhasználók még inkább magukénak érezzék a könyvtárat és a digitális tartalmakat. Így a jövőben szeretném tovább erősíteni a hallgatók és diákok bevonását a digitális gyűjteményépítésbe. A könyvtárszakos hallgatók és az 50 órás közösségi szolgálatot teljesítő diákok betanítása során nemcsak gyakorlati tudást adhatunk át, hanem szemléletet is formálhatunk. Ezzel párhuzamosan ők is formálják az enyémet, rengeteget tanulok tőlük. Célom, hogy ezek a fiatalok aktívan részt vegyenek a kulturális örökség megőrzésében, miközben megtapasztalják a közös munka értékét és a könyvtár sokszínű világát. Hiszek abban, hogy a jövő könyvtárosai már ezekből az élményekből is merítenek majd, és én segíthetek nekik ebben.

Szeifer Csaba

Az írógépnek lelke van!

A budapesti Bécsi út forgatagától, az Óbudai Egyetem diákoktól hangos épületeitől egy sarokra már egy kisvárosba csöppünk. A Zápor utcában, árnyas fák között sétálva jutunk el a kék-sárga és sárga-piros betűkkel ékesített cégtáblával jelzett kis műhelyig:

Bereczki mester épp egy mechanikus írógépet javít. Már amikor hagyják, mert a szomszédok be-beköszöngetnek neki. Már régi „kliense” vagyok, az elsősorban versírásra használt – és persze design-tárgynak is elsőrangú – Olivetti Valentine-émet javítja. Tízévente, mert a masina nagyon strapabíró. Két javítás között pedig bejárok beszélgetni, mert összebarátkoztunk. Most egy családi darabot hoztam el hozzá, a nagyapám által vett Olivetti Lettera DL-t, hogy nézze át. Hátha egyszer megírok rajta egy forgatókönyvet – mint Francis Ford Coppola, aki egy ugyanilyen Lettera DL-en írta a Keresztapát. Mert –

kezdve a Remingtonon pötyögő Mark Twainnel – számontartjuk, hogy melyik szerző melyik írógépmárkára esküdt... És így volt ez majd egy évszázadig – aztán egy sci-fi író, Isaac Asimov, elkezdte győzködni a kortársait, hogy az egyik első személyi számítógép, a TRS-80 szövegszerkesztésre is alkalmas...

Az írógépkorszak letűnését **Bereczki Zoltán** akár tragédiaként is megélhette volna, de köszöni, jól van. Alig maradt hírmondó az írógépműszerész szakmából (3-4 kollégáról tud a fővárosban, tartják is a kapcsolatot). Ő, fiatalos 71 évesként, még nem gondol a műhely bezárására.

„Több visszatérő ügyfelemtől hallok, hogy a könyvírásban, a versírásban nemhogy eszköze, szinte társa az írógép. Mert az írógép kopogásától jobban jön az ihlet...”

Te hogy emlékszel ismeretségünk kezdetére?

A piros Valentine hozott minket össze.

A tokozásánál egy érdekes gumi karman-tyú fogta össze a burkolatot – és az egyik fele hiányzott. Abból a kis, ma már beszerezhetetlen alkatrészből egy pontos másolatot „faragtam”. Ez szép emlék nekem is.

Nyilván nem én voltam az első ügyfeled. Mióta működik ez a műhelyed?

1982. december 10-én nyitottam meg, azóta vagyok egyéni vállalkozó – persze az akkori szóhasználat alapján „kisipáros” került a cégtáblára. 1989 óta Kft.-ként működöm.

Ez az első munkahelyed?

Nem, a Fővárosi Vegyesipari Javító Vállalatnál kezdtem a szakmát, az irodagép részlegen. Utána az MMG Automatika Műveknél helyezkedtem el. Írógépész házi műszerészt kerestek. Kaptam egy műhelyt a gyár végében, sőt! az igényeimre alakították. Kaptam esztergapadot, köszörűgépet, fűrőgépet, satupadot, az írógépész szerszámokból is bőséges készlet állt rendelkezésre. Hat és fél évet töltöttem náluk. Majd 1980-ban hallottam a műszerész kollégáktól, hogy „maszokolnak”.

Azaz a „magánszektorban” dolgoznak.

Igen, ezek voltak a vállalkozások csirái a szocializmusban. 1980-ban kiváltottam hozzá, mellékállásban, az iparendélyt. A békásmegyeri panellakásunkban alakítottam ki az első saját műhelyemet. Volt egy nyitott gardróbhelyiségem: a javítandó írógép és a székem éppen-hogy elfért benne. Esténként, fél éjszakanként javítottam a gépeket... De ez nagyon fárasztó volt, s mivel egyre bővült az ügyfélköröm, beleugrottam, hogy ez lesz a főállásom.

„Több ezer apró alkatrész szemet gyönyörködtető összjátéka az írógépezés”

Pont az 1980-as években járunk, amikor az írógépek mellett egyre nagyobb jelentőségre tettek szert a mikroszámítógépek is. Te ezt a folyamatot hogy élted meg?

Az írógép még nagyon-nagyon sokáig tömegesen használatban volt magánembereknél és irodákban, rendőrsőköknél, közületeknél. Az 1990-es évek közepéig tartotta magát, utána szorították ki a szövegszerkesztők. Engem nem viselt meg az írógép korszak alkonya, mert a kezdetektől javítottam számológépeket is, kezdve még a kézi, tekerős Facitokkal és Odhnerekkel... Amikor kezdett leáldozni az írógépeknek, 1992 környékén, bevezették az adómemóriás pénztárgépeket. Kapott a pénztárgép egy „fekete dobozt”, egy elektronikát. Szerencsére kiszúrtam, hogy ez egy jó „menekülési útvonal”, azóta pénztárgépeket is javítok, a 2014-től bevezetett online pénztárgépeket is.

Azért a mechanikus írógépek a nagy kedvenceim – és a szakértelmemre tovább is szükség van, mert az írógép makacs, régi hívei mellett megjelentek a gyűjtők és a „nosztalgia felhasználók” is.

Mi a véleményed, mitől maradt kultusztárgy, melynek máig rajongótábora van?

Nem lehet zárójelbe tenni másfél évszázadnyi múltat. Az írógépnek hatalmas hagyománya van. Még 19. századi írógépeket is javítok, mind a mai napig! Másrészt pedig, még mindig sokan van-

nak, akik esküsznek az írógép adta ihletre. Másként írunk kézzel, másként írunk írógéppel – és másként írunk számítógéppel. Az írógéppel való írásnak kialakult egy vonzereje, egy hangulata. Több visszatérő ügyfelemtől hallok, hogy a könyvirásban, a versírásban nemhogy eszköze, szinte társa az írógép. Mert az írógép kopogásától jobban jön az ihlet... S amit leír, az rögtön megjelenik a papíron. Az irodákból kihullottak az írógépek, haladni kell, ma már senki nem készít iratmásolatokat indigóval, helyette nyomtatunk – vagy épp a felhőben tároljuk a digitális iratot. Nagyon gyorsan változnak az eszközök körülötünk, de az írógép az örök. Az marad. Mert a magánfelhasználó pontosan tudja, hogy az írógépnek: varázsa van.

Tudsz mesélni egy-két hűséges ügyfeledről?

Göncz Árpád, Árpi bácsi volt a leghűségesebb. Egy utcányira lakott innen, hamar egymásra találtunk. Két Erika táskairógepe volt, ezeket rendberaktam és felváltva javítottam, éveken át. Úgy fél évente megjelent velük, ha más nem, szalagcserére.

Egy igazi profinak két írógépe is van, nehogy egyszer írógép nélkül maradjon.

Egyértelmű! Azóta tudom, milyen kivételes érzékű műfordító volt. De még államelnök korában is hűséges maradt hozzám. De járt nálam Zsurzs Kati, Antal Imre, Darnyi

Tamás is – mind írógépes problémával. Rehorovszky Béla szinkronrendező is az ügyfelem. A mai napig jelentkeznek új ügyfelek, már a Messengeren keresnek meg, tanácsot kérnek egy gyűjtői darab megmentéséhez – olyan lettem, mint egy írógépmentő elsősegélyszolgálat... Másfél éve egy férfi beállított egy irodai Optimával.

A fia rákapott az írógépezésre – és neki kellett megjavítanom, ajándékba szánta. Pár hónapja pedig azzal keresett meg egy fiatalember, hogy a modern, 70-es évekből írógépét megjavítsam, ugyanis azon akarta írni a diplomamunkáját. No, ezen az elhivatottságon azért már én is meglepődtem!

Melyik írógépeket szeretik manapság a legjobban?

Az 1945 előtti írógépeknek most nagy keltje van. A fémburkolatos, fekete fényezésű – és még fémgűrűs, kerek billentyűkkel ellátott gépek népszerű dísz tárgyak. Sokan a hagyatékból előkerült gépet hozzák el, a családi darabot – mint egy Singer-varrógépet – szeretnék szép állapotba juttatni. Egy mechanikus írógépet, még ha rendszeresen használják is, úgy meg lehet javítani, hogy akár újabb fél évszázadnyi használat is előfordulhat. 2070-ig mernék garanciát vállalni! Ugyanis az írógépeket úgy gyártották, hogy gondoltak a kopó alkatrészekre és hagytak játékteret, beállítási lehetőséget. Nem három-négy évente kidobandó tárgyat terveztek. Még a legutolsó időkben gyártott írógépeknél is – különösen a mechanikus típusoknál – megvolt ez a hozzáállás: egy sor alkatrész utánállítható, ha kopásnak indul.

Beleégett a retinámba Cronenberg Meztelen ebéd című filmjében az írógép-bogár hibrid. Te is szinte élőlényként beszélsz az írógépekről...

Mert lelkük van – és a személyautókhoz hasonlóan szerintem „nemük” is van. Még azonos típuson belül is van „lágyabb”, de „beszédesebb” – és „keményebb”, amelyikből úgy kell kicsalogatni, hogy mi baja van. Több ezer apró alkatrész szemet gyönyörködtető összjátéka az írógépezés. Egy-egy ritkább alkatrésze persze ma már a neten keresek rá – és azt is tervezem, hogy a mesterséges intelligencia lesz a „műszerésztanoncom” a restaurálásban!

Könyvtáros írók, író könyvtárosok

Sok könyvtáros nemcsak olvasója, rendszerezője a magyar irodalomnak, hanem maga is alkotója. Ez a kettős szerep izgalmas kérdéseket vet fel, milyen hatással van a könyvtárosi munka az írói vagy költői tevékenységre – és fordítva? Körkérdés rovatunkban olyan szakembereket kérdeztünk, akik íróként vagy költőként is ismertek, hogyan kapcsolódik össze bennük ez a két tevékenység?

Összeállította: Szüts Etele

háromká

Igyekszem nagyon tudatosan szétválasztani szerepköreimet – mégsem mindig sikerül. Hiszen, ha íróként látogatok el egy könyvtárba, önkéntelenül könyvtárszakmai szemmel is nézem. Gyűjtöm az ötleteket, beszélgetek a könyvtáros kollégákkal. Az utazások jóvoltából jobban rálátok mások munkájára. Jó látni, és gyakran megélni, hogy nem csak mi Esztergomban igyekszünk mindent megtenni az olvasókért, hanem sok könyvtárban ugyanolyan küldetéstudattal dolgoznak.

Íróként a könyvtárban való létezés evidenciának tűnik – de egészen másképpen, mint ahogy azt gondolni szokták. Az írónak, aki könyvtáros is egyben, nincs ideje munkaidőben „írogatni”, ahogyan sokan feltételezik. Viszont sokat profitálok abból, hogy bármikor könnyedén hozzájutok a szakirodalomhoz – történelmiregény-íróként ez nagy segítség. Ha író vendégünk érkezik, örömmel beszélgetek vele az alkotásról, a műhelytitkokról. Nagy áldásnak élem meg, hogy akár példaképeimmel is diskurzust folytathatok – mások és a magam öröme. Az, hogy naponta olvasókkal beszélgethetek egyfajta visszacsatolást jelent, bár sokkal inkább törekszem saját mércémnek megfelelni, mint az olvasói elvárásoknak.

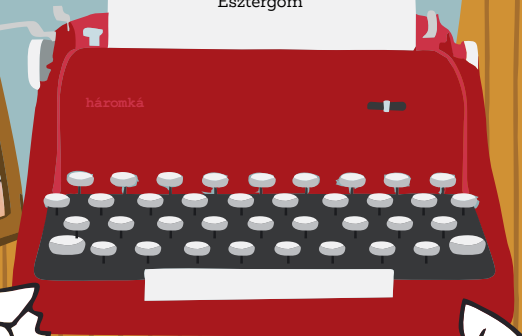
Az irodalom élő, lüktető rendszer. Íróként felelősségem a nyelvet a legmagasabb szinten művelni, kincseit továbbadni. A könyvtár forrás, ihletadó, és azt hiszem, éppen azzal biztosítjuk a könyves kultúra – vagyis a gondolkodás – továbbélését, ha mi magunk is hozzáteszünk valamit.

A legnagyobbaktól tanulhatok, ez ajándék és teher is egyben. Hajnalaim és szabad perceim arra számom, hogy prózámot tökéletesítem. Bővebben:

schmoltz.webnode.hu

Schmoltz Margit

Helischer József Városi Könyvtár,
Esztergom

Számomra a könyvtár nem „csak” kultúraközvetítő intézmény, sokkal inkább az olvasásnépszerűsítés zászlóshajója. Íróként felszállni erre a hajóra örömjáték – na jó, persze némi munka is. Az író-könyvtáros pálya indulása a gimnáziumi bizonyítványomra tekintve egyértelmű: az éves mulasztott órák száma átlagosan kilencvenkettő, ebből minimum nyolcvanhetet a veszprémi könyvtárban töltöttem.

Az igazolatlan órák terhére olvastam Thomas Mann-t, Kunderát, Hrabalt – gyakorlatilag mindent, különösebb válogatás nélkül. Hogy mi csábított a könyvtárba? Talán az, hogy én is szívesen találtam ki történeteket, és osztottam meg mindenkivel, aki kíváncsi volt rá. Sok-sok évvel később a saját könyvemet könyvtári polcon látni katartikus élmény volt.

Ami íróként bónusz a könyvtári munkában: folyamatosan olyan közegben mozoghatok, ami szövegekkel foglalkozik; nem csak kortárs, hanem klasszikus irodalommal is körül vagyok bástyázva, ez óhatatlanul is

inspirálja az alkotói munkát. Az olvasókkal való találkozás pedig nagyon jó visszacsatolás.

Az irodalmi programok szervezésében pedig segít az írói hivatás, jól ismerve a kortárs irodalmi közeget és az olvasói igényeket is. A könyvtáros és a gyerekkönyvíró létem egyik legfontosabb közös célja, hogy a gyerekekkel meg szerettessem az olvasást, a történeteken keresztüli gondolkodást. Ez az a pont, ahol számomra a két hivatás összeér.

Az irodalom világnézet. A könyvtáros közvetítőként, az író alkotóként – vagy épp mint kettő az egyben – ugyanazzal a hittel él:

az irodalom képes megváltoztatni, jobbá tenni a világot.

Simonfalvi Anita

Csorba Győző
Könyvtár,
Pécs

Úgy vélem, ha többes szerepről beszélünk, akkor téves úton járunk. Jómagam könyvtáros vagyok, sok évtizede vezető beosztásban. Ugyanakkor az általam vezetett intézmény alapvetően közösségi szemléletű, mivel közösségfejlesztői végzettséggel is rendelkezem, és a „közösségekben gondolkodás” áthatja a szemléletmódot, amely szerint a közkönyvtárnak szerethető és szeretett helynek kell lennie.

Mindemellett jogalkotási szakjogászként, ha kell tényállási gondolkodásra váltok, praktizáló családkonzulensként pedig természetes számomra a kontextuális szemléletmód.

Íróként három kötetem jelent meg, most dolgozom a negyediken, közben novellákat írok, nem túl sokat, de igen rangos helyeken jelennek meg (ÉS, Eső, Magyar Napló, Irodalmi Jelen, Országút, Palócföld stb.). Az amatőr ligát már régem magam mögött hagytam, amit az is jelez, hogy megválasztottak a Magyar Írószövetség tagjának.

Ha szerepként fognám fel, amit csinállok, akkor igencsak bővelkednék a szerepekben. Szereplőként aligha lennék hiteles játékos, hiszen tudjuk, hogy a színpadon nem Hamlet beszél, hanem az őt megszemélyesítő színész. Én Virginia Satir Önértékelési nyilatkozatának utolsó mondatával vallom: „Én én vagyok, és ez így van jól.” Ebben beletartoznak szörnyűségeim és nagyszerűségeim, botlásaim és emelkedéseim egyaránt.

A könyvtáros munka hat-e a szerző tevékenységére? Annyi bizonyos, hogy sokat olvastam életemben, de ez is személyspecifikus, hiszen számos könyvtáros kollégát ismerek, akik csak a könnyű műfajokat vagy szakirodalmat olvasnak. Nagy kérdés számomra, hogy a tanár-könyvtáros szakpárok eltűnésével bölcsésznek tekinthetők-e az egyszakos könyvtárosok? Különösen, hogy az rendszerváltás után az informatikai vonalba igyekeztek beleszuszakolni a szakmát, azon a nívón, ahogy képzőhelyenként sikerült.

Hosszú bevezető után a rövid, szubjektív válaszom: nem a könyvtáros, hanem az olvasó mivoltom befolyásolja az írói tevékenységemet. Éspedig oda-vissza, ugyanis amióta írok, azóta más szempontokra is figyelek az olvasásnál, tehát elmondhatom, minél többet írok, annál jobban olvasok.

dr. Horváth Sándor Domonkos
(Győry Domonkos)
Dr. Kovács Pál Könyvtár és
Közösségi Tér, Győr

Fotó: Vadász Dávid

Megváltásként éltem meg, mikor 2014-ben elkezdtem a könyvtárban dolgozni. Előtte több munkahelyen megfordultam, pakoltam kamionokat, pucoltam árkot és szolgáltam ki kocsmában a pult mögött. Mindig is úgy gondoltam, hogy végső soron mindegyik egytől egyig hozzájárult ahhoz, hogy több legyek, mert tapasztalatot szereztem; ha mást nem is, legalább annyit, hogy mi az, amit egészen biztosan nem szeretnék végezni a jövőben.

Nem volt megfelelő képezésem, mikor bő egy évtizeddel ezelőtt alkalmazott az intézmény, ezért először csak ismerkedtem a folyamatokkal. Gyerekkorom óta rajongtam a könyvekért, így nem is volt kérdéses, hogy ez a környezetváltozás pozitív hatással lesz az alkotótevékenységemre. Elbűvöltek mind a régi, mind az új kötetek, és itt bőven találkoztam mind a kettővel. Később is, mikor átvettem a nyugdíjba vonult kollégától a könyvfeldolgozást, csak tovább erősödött bennem a gondolat, hogy a megfelelő helyen vagyok. Az új könyvek kiválasztása közben akadt meg a szemem a Szülőföld Könyvkiadón, amely azóta is megjelenteti a műveimet – így konkrétan a könyvtárnak köszönhetem, hogy idén immáron az ötödik regényem érkezik Paraf(r)ázis címmel.

Egy átalakítás miatt, egy irodába kerültem a helytörténeti anyagokkal.

Ennél nagyobb szerencse pedig nem is nagyon érhetett volna. A történeteim ugyanis mind a környéken játszódnak, így ez fölbecsülhetetlen értéknek számít, ha az embernek kutatómunkát kell végeznie, vagy megtalálni egy bizonyos forrásanyagot.

Nem gondolhatok máshogy a könyvtárra, csakis kizárólag szintiszta szeretettel.

Fritsi Péter
Komlóverzum
Látogatóközpont,
Városi Könyvtár és
Muzéális Gyűjtemény,
Komló

Valószínűnek tartom, hogyha nem sodor az élet egy nagy vargabetűvel a könyvtárosi pálya felé, sose írok verseket, regényeket, novellákat. A könyvtárnak, mint támogató közegnek rengeteget köszönhetek, technikai feltételek teremtdtek meg ahhoz, hogy alkotni tudjak (irodalmi műhely, költészeti kurzus, antológiák megjelentetése stb.). Első versem a Műút portálon jelent meg Kabai Lóránt szerkesztésével, aki több éven keresztül volt a gödöllői könyvtárban működő Irka mentora. Később, mikor már látszódott rajtam a munkatársaim körében is, hogy van némi közöm az irodalomhoz, rám ragadt a moderátor szerepe: ha egy-egy kortárs költőt, író-t hívtunk meg, mindig enyém volt a megtiszteltetés, hogy elbeszélgessek vele. (Ezekből a néha vicces, néha kínos emlékekből jó párat meg is osztottam írói oldalamon.) Ez azzal járt, hogy el kellett mélyítenem a tudásomat a kortárs irodalom iránt, rengeteget olvasni, szépirodalmat és kritikai értekezéseket is, ami tudvalevőleg az egyik leghasznosabb tanács a kezdő írók számára. Bár igyekszem nem kihasználni a pozíciomból fakadó előnyöket, egy területen igenis bevallom, hogy korrumpált a rendszer: ha az új könyvek között olyanra lelek, amit muszáj elolvasnom, akkor lecsapok rá, és még az olvasók orra előtt kikölcsönzőm magamnak. Természetesen nem tartom be a mezei olvasóknak szóló 8 dokumentumot egyszerre szabályt, ebből kifolyólag a maximum kétszeri hosszabbítási lehetőséget is bőven túllépem sokszor. De hogy kárpótoljam az olvasókat, ha éppen nem találják a kedvenc írójuk legfrissebb kötetét a polcon, mindig tudok csípőből alternatívát felmutatni nekik. Általában a maga által csak „midbrow” női írónak nevezett, kevésbé ismert, ám egyik legigéretesebb kortárs magyar szerzőtől szoktam ajánlani. Ennyi önreklám csak belefér a munkámba. Az írói oldalam:

www.istokanna.hu

Istók Anna
Gödöllői Városi Könyvtár és
Információs Központ

Amennyiben a szakmánk a hivatásunk, vagyis önmeghatározásunk fontos eleme, amely kihat a mindennapjainkra, így a lelki életünkre is, úgy megkerülhetetlen, hogy a könyvtárosságnak legyen valami hatása mindarra, ami a lelkünkben táplálkozik, vagy ami – más megfogalmazásban – tükrözi a legbelsőbb valónkat, amilyen adott esetben a költészet. Áttételesen tehát mindenképpen hat a könyvtár, de esetemben olykor közvetlenül is megjelenik, néven neveződik, vagy tetten érhető ilyen-olyan utalásokban.

Az egyik versem alcíme például: „metaadatok két fényképhez”, vagy van olyan versem, amelyet konkrétan a szabványosítás munkafolyamata ihletett. Hogy létezik-e visszahatás? Hat-e a költészet a könyvtári munkára? Erre nincs igazán ötletem. Jóllehet azáltal, hogy a lelki egyensúlyunkhoz hozzájárul, bár nagyon közvetett módon, de mindenképpen pozitív hatást fejt ki, és ez a hatás nyilván a könyvtári tevékenységre is kiterjed.

Dancs Szabolcs
MNMKK
Országos Széchényi
Könyvtár,
Budapest

LézerSzimfónia hangszerkiállítás Békéscsabán

Napjainkban különösen fontos, hogy a könyvtárak közösségi helyként támogassák a tanulást, a szabadidő hasznos eltöltését, a kompetenciafejlesztést, továbbá inspiráljon és élményeket adjanak a látogatók számára. Ezen elgondolás támogatása céljából – 2024 márciusában – egy különleges zenei témájú technológiai attrakció érkezett Békéscsaba testvérvárosából a Békés Megyei Könyvtárba.

Békés vármegye székhelye 1989-ben fogadta örökbe Székelyudvarhelyt, a két város könyvtárának kapcsolata 1990 januárjáig vezethető vissza. A szakmai együttműködés tanulmányutak, tapasztalatcserék, irodaszer- és számítógépadományok, közös programok formájában volt tetten érhető. A testvérkönyvtári kapcsolat 2018-ban vett új lendületet, amikor a Békés Megyei Könyvtár Rakonczás Szilvia igazgató vezetésével elfogadta Szócs Endre könyvtárigazgató meghívását „A jövő könyvtára” nemzetközi konferenciára.

A békéscsabai könyvtárosok a 2023. évi székelyudvarhelyi konferencián látták első alkalommal a különleges hangszerek kiállítását. 2023 októberében a „Hídepítők: A könyv híd, a könyvtár összekötő” elnevezésű szakmai rendezvényen a békéscsabai és a székelyudvarhelyi könyvtárvezetők megállapodtak abban, hogy a közeljövőben Békéscsabán kerülnek bemutatásra a 21. századi hangszerek.

A 25. Internet Fiesta rendezvénysorozat kiemelt békéscsabai programjaként, 2024. március 26-án megnyílt a *LézerSzimfónia* névre keresztelt interaktív hangszerkiállítás. A tárlatot mintegy 6 óra alatt rendezte be a Szócs család a békéscsabai könyvtár oktatótermében. A zenei ismeretek nélkül

is megszólaltatható hangszerek tárlatát Szócs Endre könyvtárigazgató nyitotta meg, majd mutatta be a résztvevőknek. A LézerSzimfónia békéscsabai megnyitója második világpremierként volt elkönyvelhető: a Székelyudvarhelyi Városi Könyvtár 2022-ben, egy addig még sehol sem látható látványossággal örvendeztette meg a látogatóit.

A 2022-es esztendőt Székelyudvarhely önkormányzata a zene évének nyilvánította. Ebben a szellemiségben gondolkodott, ezt próbálta népszerűsíteni különböző eszközökkel – tánc, hangversenyek, tematikus kiállítások – minden helyi kulturális intézmény. A könyvtárnak már volt zenei részlege, mégis valami olyan ötletre volt szüksége, ami nem csak, hogy újszerű, de ugyanakkor több generáció számára is elérhető, érdekes, különleges és nem igényel zenei alapismereteket.

A kiállítás anyagának (hangszereinek) összeállításánál fontos szempont volt, hogy könnyedén megszólaltatható, különlegesebb kiegészítő eszközt nem igénylő, de rendkívül látványos, érdekes eszközök legyenek, melyek a hozzáértő kezében igazi hangszerként is tudjanak működni.

Szerencsés egybeesésként a Székelyudvarhelyi Községi Alapítvány Heuréka pályázata akkor került meghirdetésre. Ennek keretében nyílt lehetőség beszerezni a digitális hangszereket, míg a könyvtár biztosította a kiállítás infrastruktúráját (laptopok, tabletek, állványzatok, reflektorok).

Összesen kilenc hangszer beszerzése valósult meg, így többek között a legrégebbi elektronikus hangszer, a theremin, melyen a zenész érintés nélkül játszik; a zongorává, hegedűvé, xilofonná változtatható húr

„A könyvtárnak már volt zenei részlege, mégis valami olyan ötletre volt szüksége, ami nem csak, hogy újszerű, de ugyanakkor több generáció számára is elérhető, érdekes, különleges és nem igényel zenei alapismereteket”

nélküli gitár, az Artiphon Instrument 1; valamint Jean-Michel Jarre látványos hangszere az 1980-as évekből, a Lézerhárfa került az intézmény birtokába.

Az installáció központi eleme egy üveg csonkagúla, mely hamis hologramként működik. Az itt lejátszott hangszerbemutató kisfilmek elkészítésében nagy segítséget nyújtottak a helyi zene- és képzőművészeti iskola diákjai. 2022–2023 között 2332 személy látogatta meg a kiállítást Székelyudvarhelyen.

A LézerSzimfónia közel nyolc hónapon keresztül várta az érdeklődőket Békéscsabán. Ebben az időszakban 45 alkalommal volt lehetőség megtekinteni és kipróbálni az eszközöket. A hangszerkiállítást iskolai osztályok előzetes bejelentkezést követően látogathatták. A nem mindennapi lehetőség hírére a környező településekről (Dévaványa, Kétsoprony, Mezőkovácsháza, Vésztő), valamint hazai könyvtárakból (Eger, Kecskemét, Székesfehérvár, Szeged) is érkeztek érdeklődők a könyvtárba. 2024. november 14-ig közel 900 fő próbálta ki a hangszereket, melyek pár nappal később a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Ötpacsirta Salonjában kerültek kiállításra.

Szócs Endre – Juhász Zoltán

Könyvtár a Bán-völgye kapujában

Nagybarca község Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyében, a Sajó-völgyéből nyíló regényes szépségű Bánvölgyében fekszik, a Bán-patak két partján. A Bükk hegység nyúlványai határolják, a Lázbérci-víztározó előterében. Régi Árpádkori község, a róla szóló első okleveles adat a XII. századból származik.

Nagybarca híres szülöttei

1789-ben az első lelképásztor Balogh Mózes volt. Fia, Dr. Almási Balogh Pál – 1794-ben itt született – orvos, tudós, a homeopátia megteremtője. 1835-től a MTA tagja. A reformkorban Széchenyi és Kossuth háziorvosa. 1867-ben halt meg, emléktáblája a templom falán található. Tollas Tibor költő itt született 1920-ban, szülőházát 2000-ben felújították, és mint „élő” Emlékház, könyvtárként működik. Mára a település kulturális központja, a Települési és a Megyei Értéktár része. A költő emigrációban élt. 1997-ben Münchenben hunyt el, végakarata szerint szülőfaluja temetőjében nyugszik. Emlékét a szülőház, a falán emléktábla, és az évente rendezett Tollas Tibor Szavalóverseny őrzi.

Az Emlékház közösségi hely, mely minden barcainak lehetőséget ad a művelődésre, a – képzésekkel biztosított – élethosszig tartó tanulásra, a hagyományok megismerésére, őrzésére, és a kulturális programokon való részvételre.

Itt kapott helyet 2000-ben a község könyvtára. A könyvek mellett számítógépek és internet-hozzáférés várja a látogatókat. Továbbá kézműves foglalkozások,

előadások, közösségi találkozók színhelye is. Élő ház, melyet külföldről érkezett vendégek is látogatnak. Könyvtárunk tagja a KSZR-nek, a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár része. A kapcsolat keretében új kiadványokat, játékokat, informatikai eszközöket kapunk.

Kezdetek

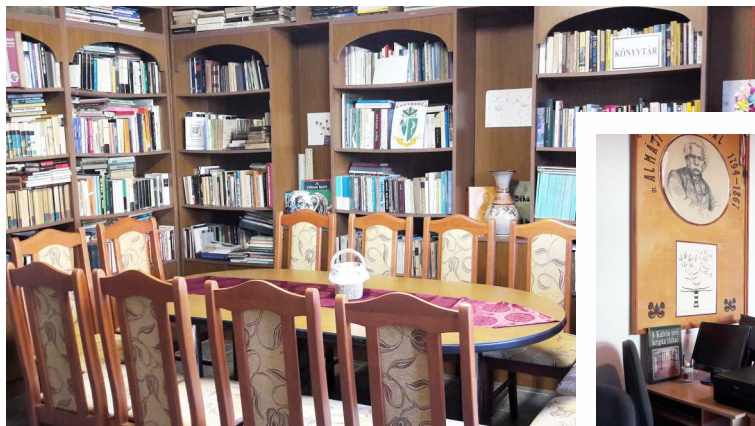
A falu az 1900-as évek elejétől református iskolát tartott fenn, melyet államosítottak. Az iskolában szerény könyvtár is volt: egy szekrény. A könyveket a tanítók használták. 1964-ben épült a kultúrház, itt a könyvtár is helyet kapott. Könyvtáros nem volt, ezt a feladatot tanítók látták el. Majd 1970-ben a könyvtár külön épület része lett, ahol már bővült a könyvválmány, az olvasók száma növekedett. Középiskolásként – Édesanyám feladatát

segítve – elláttam kölcsönzési feladatokat, később tanítóként több évig könyvtáros voltam.

A jelen

2000-ben adták át Kecskési Tollas Tibor költő felújított szülőházát Emlékszobával. Egy szoba Dr. Almási Balog Pál emlékét őrzi. A harmadik a könyvtár. Ekkor az Emlékház „háziasszonyaként” – később a költő emlékére létrehozott alapítvány elnökeként – ismét átvettem a könyvtárat, azóta is – nyugdíjasként – ellátom a teendőket. A Kazincbarcikai Egressy Béni Könyvtár Fiókkönyvtára voltunk, majd csatlakoztunk a vármegyei könyvtári hálózathoz (KSZR). Korszerű eszközökhöz jutottunk hozzá. Rendszeresen bővül a könyvválmány, kapunk anyagot a kézműves órákhoz és irodaszert.

A település lakosságszáma 840 fő, folyamatosan csökken. A 18 év alatti 146 fő, a 60 év fölöttiek száma 213 fő. Idősödő falu.

Rendezvények

Tapasztalataimra építve, a hagyományokat megőrizve közösségi rendezvények szervezésével bevonom az eltérő korosztályokat a könyvtári tevékenységbe. Az óvodával kialakított jó kapcsolattal sikerül megoldani a gyermekek rendszeres könyvtárlátogatásait. Jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódva jönnek el „könyvtári órára”. Mondókákat, versikéket tanulunk, megismerkedünk a népszokásokkal. A játékos feladatokat kedvelik. Mesék, versek felolvasásával teszem „közelivé” a könyveket, kézbe fogják, hogy felkeltsük a könyvek iránti érdeklődést. Rajzolnak, bábokat készítenek, ezeket kiállítjuk. A meghirdetett vers- és mesemondó eseményekbe, műsorokba, kézműves foglalkozásokba, túrákba bekapcsolódnak. Ezzel sikerül bevonni a fiatal szülőket, testvéreket, nagyszülőket. Kapcsolatunk van több nyugdíjas klubbal, kézműves foglalkozásokat tartanak.

Itt próbál a helyi népdalkör, a Borostyán Kórus, amelynek tagjai segítik a műsorok, vendéglátások lebonyolítását, házi készítésű süteményekkel is támogatnak. Nincs iskolánk, a 7–14 éves gyermekek a környező iskolákban tanulnak. Így kevés diákot tudunk bevonni, de azért sikerül – versmondás, rajzversenyek, kézműves órák, ünnepi műsorok, Mikulásvonat –, többen a kistestvéreikkel jönnek. Online feladatokat adunk, fotókat kérünk, ezekbe be tudnak kapcsolódni pl. ablakdíszítés, kertészkedés, régiségek fotói stb. A középiskolások szintén nehezen vonhatók be. Egy-egy meghívásnak tanév közben eleget tesznek, de sajnos nem rendszeres

látogatók, ritkán kölcsönöznek. Segítenek a foglalkozásokon, a kiállításokat látogatják. A szülők a meghirdetett feladatokat teljesítik a gyermekekkel és a Messengeren elküldött fotók alapján jutalmazunk. Például a Föld Napján virágot ültettek otthon, fotót kaptunk róla. Keressük a kapcsolattartás lehetőségeit, a gyermekeken és hirdetésekben keresztül eljutva a szülőkhöz. A programokról a közösségi oldalon, a hirdetőtáblákon és a negyedévenként 270 példányban megjelenő – minden lakóházba eljutó – „Nagy Barczai Lámpás” faluújságban olvashatnak a lakosok. Az újságot a könyvtárban készítjük, több mint 10 éve. A programokon készült fotókat láthatják a *Tollas Tibor Emlékház* és *Kecskési Tollas Tibor Emlékére Alapítvány közösségi oldalán*.

A pályázat

Örömmel vettünk részt a Könyvtári Kihívás pályázatban. Nagyon jó lehetőség volt ez számunkra, a „Kihívás” ötleteivel sikerült a könyvtárba „csábítani” az olvasókat és hozzájárult a könyvtárhasználók számának növeléséhez. Több új tag 10–14 éves. A gyerekek beiratkozás után lelkes látogatókká váltak, kölcsönzik a mese- és ismeretterjesztő könyveket. Bekapcsolódnak a különböző közösségekbe. Egy-egy látogatás alkalmával megismerkednek a tanulók a könyv- és a könyvtárhasználat, gyakorolhatják az iskolában már tanult interneten való keresés módját. Mivel a kötelező olvasmányok az interneten elérhetők, a diákok a könyvtárba járás és könyvkölcsönzés helyett inkább az online elérhetőséget választják. Itt az online olvasásra és a kölcsönzésre is van mód. A sportolni vágyók márciustól asztalitenisz foglalkozásokon vesznek részt. Pingpongozni tanulnak, miközben elolvassuk a szabályokat, híres sportolókról olvasunk.

„A „Kihívás” ötleteivel sikerült a könyvtárba „csábítani” az olvasókat és hozzájárult a könyvtárhasználók számának növeléséhez”

Ezek által a gyerekek megértik, hogy az olvasás milyen hasznos és fontos tevékenység. A pályázat idején több alkalommal vetítettük az „ÖRÖKSÉG” című filmet, mely Tollas Tibor verseiből összeállított, amatőr videósok által készített alkotás. A könyvtár fontos feladata a költő személyének és verseinek megismertetése. Öröm számunkra, hogy sok helyi lakos közösségben ismerte meg a filmet. A pályázatnak köszönhetően – hagyományainkat folytatva – több alkalommal rendeztünk kiállítást szabadidős tevékenységekből.

E program keretében 24 változatos rendezvényt szerveztünk eltérő témakörökben. Népszerűek voltak a havonta rendezett HOBBI-kiállítások. Túrázók és régiséggyűjtők fotóit mutattuk be, mindig ünnepélyes megnyitóval megtisztelve a kiállítót. Gobelinesek, gyöngyfűzők, kézműves alkotók, festők hozták el alkotásaikat. Sportzászlók, gyermekrajzok kerültek a paravánokra. Babagyűjteményt csodálhattunk meg. Nagy sikere volt az Adventi ablakdíszítésnek és a Mikulásvonatnak. Minden korosztály talált érdeklődési körének megfelelő szabadidős kiállítást. Sok hagyományos programunk van, de mindig frissítjük a választási lehetőségeket. Népszerűek a KSZR felhívásaira szervezett programok. Az író-olvasó találkozókon, ismeretterjesztő foglalkozásokon kiscsoportos formában vesznek részt az érdeklődők.

A folytatás

„Tollas Tibor versei gyermekszemmel” címmel rajzversenyt hirdetünk. Verseihez kérünk illusztrációkat, amiket kiállítunk. Célunk, hogy minél többen olvassanak, megmaradjon az érdeklődésük a könyvek és az olvasás iránt, rendszeresen látogassanak el a település könyvtárába.

Csikász Gáborné

Megújult Kisújszállás könyvtára

Kisújszállás tízezer fős, műemlékekben gazdag település a Nagykunság szívében, Csukás István, Kiss Tamás, Karikó Katalin városa. Konok, de vendégszerető kunokkal, a Kumánia fürdő-gyógyászati komplexummal és pezsgő kulturális élettel, melynek mozgatórugója a Kisújszállási Művelődési Központ és Könyvtár – 2013-tól összevont intézményként –, önkormányzati fenntartással.

1950-ben alakult a könyvtár, mely több helyszín után jelenlegi helyére, – az 1901-ben épített városi börtön épületébe –, 1961-ben került. Igazi kisvárosi könyvtár, a helyi olvasói igényekhez igazodó állománnyal, szolgáltatásokkal, az egykor a településen segédtanítóskodó Arany János nevét viselve. Az épület a város központjában, jól megközelíthető helyen található, belső tereinek elosztása ideális: a szolgáltató részlegek külön helyiségekben működnek, az érdeklődők szabadpolicokon válogathatnak a 38 ezernyi kötetből, folyóiratokból, egyéb dokumentumokból. A hosszú évtizedek alatt – lépést tartva az olvasói igényekkel és megfelelően a kor követelményeinek – a könyvtárpépület fokozatosan kisebb átalakításokon esett

át, mindezek ellenére állapota – egyre sürgetőbben – átfogó felújítást igényelt.

2024-ben Kisújszállás Város Önkormányzata a TOP-Plusz „Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése” Európai Unió támogatást nyert 104,76 millió forint értékben, a Széchenyi Terv Plusz program keretében. Ebből valósult meg könyvtárunk épületének energetikai korszerűsítése: a födém, a homlokzat és a lábazat hő- és talajpára elleni szigetelése, a nyílászárók teljeskörű cseréje, az épület részleges akadálymentesítése, napelem telepítése és akadálymentes mosdó kialakítása, 75,5 millió forint értékben. Az önkormányzat – a pályázati támogatáson felül – saját forrást biztosított a teljes tetőszerkezet megújítására, a belső világítás LED-fényforrásra történő cseréjére, valamint az olvasótermi berendezés modernizálására és az épület dekorációjának megújítására, amely közel 24 millió forintba került. A kivitelezési munkálatok egy évig tartottak.

Ebben az időszakban külső helyszínen, csökkentett állománnyal, de változatlan nyitvatartással és programokkal vártuk

olvasóinkat, az érdeklődőket. Idén június 30-án került sor a megújult, modern és energetikailag korszerű könyvtár ünnepélyes átadására az olvasóközönség és a dolgozók meglegedésére, örömeire. Felnőtt könyvtárunk és olvasótermi részlegünk sokkal tágasabbnak, világosabbnak tűnő,

otthonos, természetközeli terekkel várja ezután az érdeklődőket, míg Gyermekek könyvtárunkban – a Csukás mesekuckó elnevezéshez híven – igazi, barátságos, színes, a feledhetetlen meseíró történeteinek szereplőivel teli térben tölthetik idejüket az ifjak.

A munka folytatódik tovább a kívül-belül megújult 125 éves börtönépületben, de már méltó körülmények között fogadjuk olvasóinkat a folyamatosan gyarapodó, széles körű dokumentumállománnyunk és szolgáltatásaink igénybevételének lehetőségével. Partnerségben a város oktatási intézményeivel és civil közösségeivel, kreatív ötletekkel és munkánk iránti elkötelezettséggel – figyelembe véve a társadalmi és olvasói igényeket –, elsődleges feladatunknak tekintjük a kulturális értékek gyűjtését, megőrzését, közvetítését. Közösségi szintértéként minőségi szolgáltatásokkal, programokkal biztosítunk lehetőséget az önképzésre, a kikapcsolódásra. Rendezvényeinkkel – könyvtári órák, vetélkedők, közönségtalálkozók, előadások, kiállítások –, csoportos foglalkozásainkkal hozzájárulunk a könyvek, az olvasás népszerűsítéséhez, a digitális kompetenciák növeléséhez. Törekszünk arra, hogy tevékenységünkéről, szolgáltatásainkról, rendezvényeinkről naprakész tájékoztatást nyújtsunk a település közössége és az idelátogatók számára: írott sajtóban, helyi médiában és az interneten való megjelenéssel.

Nagy öröm számunkra, hogy tevékenységünk eléri célját, hiszen városunk közössége szívesen és örömmel veszi igénybe könyvtárunk sokrétű szolgáltatásait.

Tatár-Balla Ágnes

Fotók: Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár

A Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár kollégái világot látnak: **SEPSISZENTGYÖRGY**

A Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtárból hatan ellátogattunk Erdélybe az intézmény Erasmus+ pályázatának keretében. Egyedi módon nemcsak a központi célállomás, vagyis Sepsiszentgyörgy könyvtárai-val, hanem a környező települések intézményeivel is volt lehetőségünk megismerkedni, és a könyvtárak közötti együttműködések rendszerét is megvizsgálni. Vármegyei könyvtárként fontos számunkra, és a fogadó intézményeink számára is, a hálózatban gondolkodás. A tanulmányútra elsősorban olyan kollégák utaztak, akik nagy gyakorlattal rendelkeznek a megyei ellátásban.

Csapatunk a következő könyvtárakat látogatta meg:

- **Bod Péter Megyei Könyvtár** (Sepsiszentgyörgy)
- **Baróti Gyulai Líviusz Városi Könyvtár** (Barót)
- **Kájoni János Megyei Könyvtár** (Csíkszereda)
- **Borszéki Kameniczky Antal Városi Könyvtár** (Borszék)
- **Csíkszentdomokosi Községi Könyvtár** (Csíkszentdomonkos)
- **Báró Wesselényi Miklós Városi Könyvtár** (Kézdivásárhely)

Két székelyföldi megye három-három könyvtárának szakmai tevékenységébe, működésébe tekinthettünk be, és számos olyan jó gyakorlatot láttunk, amelyek bármelyik könyvtár számára nyújthatnak inspirációt a szolgáltatásaik frissítésére. A könyvbeszerzés, feldolgozás, kölcsönzés, megyei ellátás, kiszállítás, tanácsadás mind-mind nagyszerű lehetőséget biztosított arra, hogy megvitassuk a szakma csínját-bínját. Érdekes volt összevetni a két megyei könyvtár és a saját könyvtárunk működésének hasonlóságait és különbségeit.

A **Bod Péter Megyei Könyvtárban** a szakmai programok lebonyolításának megismerése során azt tapasztaltuk, hogy a jól megtervezett események nemcsak a könyvtár látogatottságát növelik, hanem a helyi közösség aktív részvételét is ösztönzik.

A könyvtárosok kreativitása és elkötelezettsége kétségtelenül hozzájárul a könyvtárak sikeréhez. Nagyszabású rendezvényük a Sepsibook, amelyet más helyi szereplőkkel közösen szerveznek. A 2025-ben negyedik alkalommal megszervezett rendezvény az írott kultúra és a könyves találkozások ünnepe, irodalmi-közösségi élménytár Sepsiszentgyörgyön. A Kárpát-medencei könyvkiadói termés legjava jelenik itt meg, ez a térség egyetlen olyan könyvfesztiválja, amely magyar és román irodalmi-művészeti párbeszédet folytat, többnyelvű programot és könyvválasztékot kínálva.

Kiemelkedően érdekes közösségi rendezvényük a fordított nap, amikor az olvasók a város ismert személyiségeit találhatják a kölcsönzőpultoknál.

A Covid-járvány hozadékaként alakult ki az intézmény „kertkönyvtára”, vagyis az a zárt belső udvaron működő olvasóterem, amely szabadtéri tanulási térként is működik.

A digitalizálás területén a könyvtár még a folyamat kezdetén tart, a helyi sajtóterméket teszi elérhetővé elektronikusan a nagyközönség számára. Ám így is vannak olyan elektronikus fejlesztések, amik kiemelkedők: pl. a bibliobox, ahová zárvatartás idején is vissza tudják vinni a használók a könyveket.

A digitalizálás területén a könyvtár még a folyamat kezdetén tart, a helyi sajtóterméket teszi elérhetővé elektronikusan a nagyközönség számára. Ám így is vannak olyan elektronikus fejlesztések, amik kiemelkedők: pl. a bibliobox, ahová zárvatartás idején is vissza tudják vinni a használók a könyveket.

„A sepsiszentgyörgyi, csíkszeredai és kézdivásárhelyi könyvtárak példái jól mutatják, hogy a közösségi projektek, az innovatív szolgáltatások és a helyi értékek felfedezése és tudatos használata hogyan segíti elő a könyvtárak és a közösségek fejlődéséhez”

A Kájoni János Megyei Könyvtárban kiemelkedőek a zöldkönyvtári törekvések, mint a magkönyvtár, vagy éppen a környezetvédelemmel kapcsolatos rendezvények, előadások.

A könyvtár által fejlesztett, helytörténeti témájú tanulási eszköz az Ismerjük meg nagyjainkat című könyvjelzősorozat, amely a Hargita megyében született híres személyeket mutatja be. A könyvjelzőkön egy portré látható rövid életrajzok kíséretében. Saját fejlesztésű társasjátékuk is van, amely Szent László és a Székelyföld kapcsolatáról szól, és amelyet a könyvtár helytörténeti foglalkozások keretében használ.

Nagy hagyományokkal rendelkezik az évenkénti, nemzetközi felolvasómaraton, amelyet 17. alkalommal rendeztek meg, az idei évben Szabó Lőrinc műveit felolvasták. A kezdeményezéshez idén 9 országból 29 545 felolvasó csatlakozott.

Az olvasók és a felnőtt tanulók digitális kompetenciájának fejlesztéséhez hozzájárul az RFID és az önkölcsönző rendszer, amelyet aktívan használnak. Ez számunkra is különösen fontos volt, mert a mi könyvtárunk éppen ennek a bevezetése előtt áll. A csíkszeredai könyvtár erőssége a pályázatokon való részvétel, ezért sokkal modernebb, több lehetőséghez jutnak, mint a másik megyei könyvtár.

A kézdivásárhelyi **Báró Wesselényi Miklós Városi Könyvtár** működését is tanulmányoztuk. A könyvtár alapítója és névadója volt az erdélyi kultúra egyik legnevesebb magvetője. A város Háromszék Párizsa, ami azt a benyomást keltette bennünk, hogy ez a település Székelyföld egyik központja. A régió leghagyományörzőbb települése, a kisebbségi lét nehézségei ellenére hűen őrzik hagyományait, ma-

„Két székelyföldi
megye
három-három
könyvtárának
szakmai
tevékenységébe,
működésébe
tekinthettünk be”

gyar gyökereiket. Ebben a könyvtárban őrzik a legrégebbi helyi időszaki kiadványokat, a Székelyföld című napilap régi példányait, a Hét című politikai és irodalmi szemle számait és a Székely Hírmondó című folyóiratot.

Az itt tett látogatásunk során különösen figyelemre méltó volt a közösségi projektek hangsúlyos jelenléte. A könyvtár számos olyan eseményt szervez, amelyek célja a közösségi összefogás és a helyi identitás erősítése, sok esetben külső helyszínen is. A könyvtár nyújtotta szolgáltatások és a közösségi projektek között szoros kapcsolat van, és látható, hogy ezek a programok nemcsak az intézmény fejlődését, hanem a helyi közösség aktivitását is elősegítik. A kézdivásárhelyi könyvtár szoros kapcsolatban áll a helyi iskolákkal, kulturális intézményekkel és civil szervezetekkel, amelyek segítségével a közösségi projektek könnyedén és sikeresen valósulhatnak meg. A közös rendezvények, például a helyi hagyományokat bemutató kulturális napok és a közösségi könyvtári programok hozzájárulnak a könyvtár társadalmi szerepének erősítéséhez.

Olvasásra buzdító jó gyakorlatuk a könyvajánló cédulák, amelyek különböző korosztályi bontásban készülnek. Az olvasókat arra bátorítják, hogy ezek közül húzzanak egyet, ha nincs ötletük, hogy mit olvassanak.

Bár Romániában a **kistelepülési könyvtári ellátás** hasonló a magyar Kistelepülési Könyvtári Szolgáltató Rendszerhez (KSZR), a pénzügyi háttere más, mint nálunk. Nem a központi költségvetésből részesednek a könyvtárak, működésüket az önkormányzat finanszírozza. A dokumentumellátás ajándékkönyvek formájában biztosított, magyar és román nyelven. Csíkszeredán pályázati forrásokból próbálják finanszírozni a további szolgáltatásokat.

A kistelepülési könyvtárak működése nem mutatott nagyon nagy eltérést a Pest megyei gyakorlathoz képest. Fontos szerepet játszanak a közösségi életben, a könyvtáros szerepe ebben meghatározó. Ahol jó a könyvtár és aktív a könyvtáros, ott van közösségi élet.

A felnőtt tanulás támogatása ebben a szolgáltatórendszerben a könyvtárosok képzésének szempontjából a leghangsúlyosabb: a tapasztaltak alapján a sepsiszentgyörgyi kollégák egyedi képzést tartanak a kistelepüléseken, míg a csíkszeredai kollégák csoportos továbbképző napot szerveznek a megyei könyvtárban.

Az Erasmus+ szakmai út során szerzett tapasztalataink megerősítették bennünk azt a meggyőződést, hogy a könyvtárak szerepe sokkal szélesebb, mint csupán információs központoké. A sepsiszentgyörgyi, csíkszeredai és kézdivásárhelyi könyvtárak példái jól mutatják, hogy a közösségi projektek, az innovatív szolgáltatások és a helyi értékek felfedezése és tudatos használata hogyan segíti elő a könyvtárak és a közösségek fejlődéséhez. A látogatás során gyűjtött tapasztalatok és a helyi kultúra megismerése biztosan hozzájárulnak munkánk további gazdagításához és a felnőttképzés területén végzett tevékenységünk fejlesztéséhez.

**Báldi Judit, Bérés Zsófia, Nagy Réka
Pongrácz Katalin, Szöllösi Annamária,
Ütő Dorottya**

Vándorgyűlés 2025

Könyvtárak a kultúra, a tudomány és a közösségek szolgálatában

Fotó: MKE

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) 56. Vándorgyűlését 2025. július 9–12. között rendezték meg Debrecenben, „Könyvtárak a kultúra, a tudomány és a közösségek szolgálatában” mottóval. Az idei rendezvény legtöbb eseménye a Debreceni Egyetem Campusán zajlott.

A város már többször adott otthont a vándorgyűlésnek – legutóbb 2009-ben, korábban pedig 1996-ban és 1972-ben. A négynapos eseményre több mint ötszáz könyvtáros érkezett az ország minden részéről és a határokon túlról is. A széleskörű részvétel mindig jól jelezi a szakma összetartó erejét és elhivatottságát, a vándorgyűlés pedig remek lehetőség a kapcsolatok erősítésére.

A nyitó plenáris ülés ünnepi hangulatát két jubileum is emelte: az MKE fennállásának 90. és a Magyar Tudományos Akadémia alapításának 200. évfordulója. Gerencsér Judit, az MKE elnöke köszöntőjében arról is említést tett, hogy vándorgyűlés eseménye különösen fontos, hiszen nemcsak a közös tudásmegosztás terepe, hanem inspirációs forrás is: új ötletek, kapcsolatok születhetnek, amelyek hosszú távon is gazdagítják munkánkat, a közös célokat és a terveket. A könyvtárak ma

már nem csupán őrzik a kulturális örökséget, hanem aktívan részt vesznek a tudományos kommunikációban és a helyi közösségek mindennapjaiban is.

A köszöntők után előadást tartott Monok István, az MTA Könyvtár és Információs Központ főigazgatója, aki arról is szót ejtett: a jelen változásait mindenki érzékeli, a könyvtárosság továbbra is él, a munkánkban fontos a szemléletváltás, a mesterséges intelligencia tanításának tekintetében mindenképp. Számos feladatot átvehet, felgyorsíthat az MI. A könyvtárosnak az ellenőrzésben, a tájékoztatásban, a gyűjtemények teljessé tételében fontos szerepe lesz.

A plenáris ülés után az MKE Emlékérem és az Év Fiatal Könyvtárosa díjak átadására is sor került, amelyekkel a kiemelkedő szakmai teljesítményeket és a könyv-

tárosok példamutató munkáját ismerték el.

A vándorgyűlés szakmai programját tizenhat szekció adta, amelyek a könyvtári munka teljes spektrumát felölelték. A sokszínű tematikát felölelő szekciók például az olvasásélmény fejlesztésétől a könyvtári terek közösségi funkcióin át a helyismereti gyűjtés digitális lehetőségeiig bizonyítják, hogy a könyvtárak élő, nyitott és releváns intézmények és közös vonásuk volt, hogy a könyvtárakat élő, nyitott és releváns intézményekként mutatták be.

A tavalyi, szegedi eseményen először megrendezett Fiatal könyvtárosok szekciója már akkor jól illeszkedett a programba, idén ismét népszerűek voltak e szekció előadásai. Az Év fiatal könyvtárosa címet kapott Molnár-Jakab Emese és Palkovics Brigitta Éva is bemutatta pályamunkáját.

„A széleskörű részvétel mindig jól jelezi a szakma összetartó erejét és elhivatottságát, a vándorgyűlés pedig remek lehetőség a kapcsolatok erősítésére”

Vincze Máté, közgyűjteményekért és kulturális fejlesztésekért felelős helyettes államtitkár, Vadadi Adrienn, Fitz József-díjas szerző és Gerencsér Judit, az MKE elnöke

A Tudományos és Szakkönyvtári Szekció a közösségi tudomány és a könyvtárak kapcsolatát járta körül. Kalydy Dóra előadásában beszélt a közösségi tudomány alkalmazásának remek lehetőségeiről, bemutatta a folyamat résztvevőit, ezen belül a könyvtárak, a kutatók, az önkéntesek és a könyvtárosok szerepeit. A szekcióban Kovácsné Koreny Ágnes a Fővárosi Szabó Ervin könyvtár projektjeit mutatta be. Beszélt többek között a *Ráday Mihály Emlékprojektről*, amely azt mutatja meg, miként fordítható a közösségi tudomány a helytörténet támogatására, a helyi értékek feltárására, továbbá azt, hogy miként is szolgálhatja egy ilyen projekt a közösségépítést. A kezdeményezés Ráday Mihály 1982-es kutatását – melynek során Budapest belső kerületeinek házait írták össze, tárták fel – szeretné modern eszközökkel, modern módszertannal megismételni.

A Zöldkönyvtári Szekcióban remek példákat mutattak be a kollégák annak kapcsán, hogy az együttműködések a civil, nonprofit szervezetekkel miként segítik

a könyvtárak zöld törekvéseit. Benke Dániel előadásában a nagykanizsai Halis István Könyvtár projektjeiről beszélt. Kiemelte a Jane Goodall Intézet nagykanizsai regionális központját, amely könyvtárunkban alakult meg. A szervezet célja, hogy a különböző programokon keresztül megismertesse könyvtárba járókat és az érdeklődőket a környezetvédelem fontosságával. A szekció mindegyik előadója hangsúlyozta, hogy a könyvtárak feladata a civil és a zöld civil kapcsolatokban rejlő lehetőségek megtalálása és kiaknázása, ezzel rámutatva a társadalmi felelősségvállalás fontosságára.

A KIT Szakmai műhelyben sokan várták John F. Szabo gondolatait. A magyar származású könyvtárost, a Los Angeles-i közkönyvtár igazgatóját választotta idén a Library Journal az Év Könyvtárosának. A szakemberrel Mikulás Gábor beszélgetett az előre rögzített videóban. John F. Szabó elmondta, hogy a könyvtáraknak feltétlenül rugalmasnak kell lenniük; az emberekre, és az ő szükségleteikre, igényeikre összpontosító intézményekké

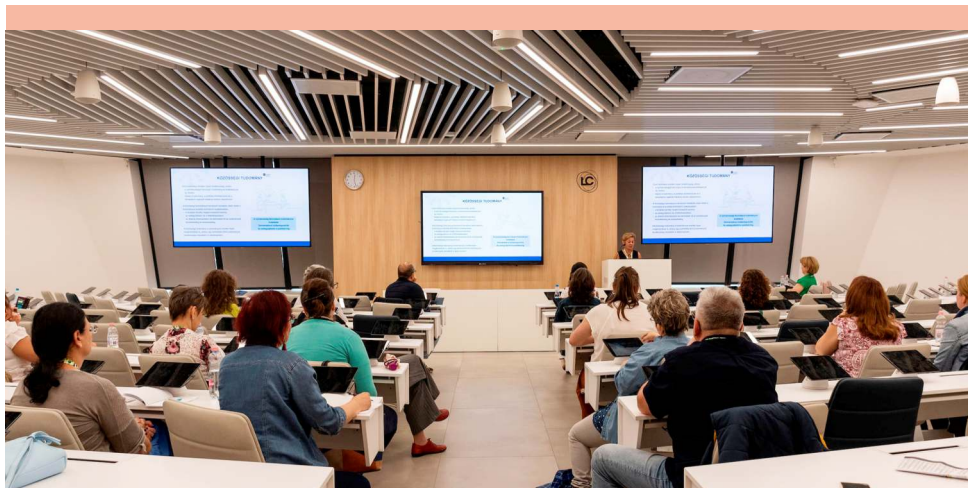
kell válniuk. Fel kell ismerniük a gyorsan változó igényeket és meg kell találniuk az elérhető közösségeket, amelyek náluk, Los Angelesben, kifejezetten sokszínűek. John F. Szabo úgy véli, az arculatépítéshez fontos a folyamatos kommunikáció, amelyben kapjon szerepet az a történetmesélés, amely megmutatja, hogy könyvtárak igenis aktív szereplői a társadalomnak. A könyvtár fontosságát azoknak is meg kell mutatni a történetekkel, akik nem járnak könyvtárba. A felmerülő társadalmi igényeket pedig fel kell karolnia az intézményeknek.

A szakmai tanácskozások mellett, a szervezők most is gazdag kulturális és közösségi programot kínáltak a résztvevőknek, akik többek között városi sétákon ismerhették meg Debrecen épített és kulturális örökségét, valamint könyvtárlátogatásokon vehettek részt. A szakmai kiállítók standjain a legújabb könyvtári eszközökkel, digitális szolgáltatásokkal és adatbázisokkal lehetett megismerkedni, ami különösen inspiráló volt a résztvevő könyvtárosok számára.

A közösségépítést nemcsak a formális programok, hanem a kötetlen beszélgetések is szolgálták, amelyek lehetőséget adtak a tapasztalatcserére és az új szakmai kapcsolatok kialakítására.

A záró plenáris ülésen ünnepélyes keretek között adták át a Fitz József-könyvdíjakat, amelyeket 2025-ben három szerző vehetett át: Grecsó Krisztián az *Apám üzent*, Saly Noémi az *én Budám*, míg Vadadi Adrienn a *Kicsimackó a Nagymamánál* című kötetéért. A Vándorgyűlést záró eseményen a következő évi találkozó helyszínét is bejelentették: jövőre Kecskemét kínál majd lehetőséget és helyszínt a szakmai és közösségi találkozásoknak.

Szeifer Csaba

„Itt a nyár, megnyitott a strandkönyvtár!”

Az idei strandkönyvtár második napján az egyik büfés ezzel a szlogennek is kiváló mondattal köszöntött minket a strandon. A keszthelyi Fejér György Városi Könyvtár másfél évtizede folyamatosan, minden nyáron működteti a sikeres szolgáltatást. Felmerülhet sok kérdés: Tényleg sikeres és ez vajon minek köszönhető? Van jövője? Mit adott az elmúlt években? Nézzük a válaszokat.

Az indulás

2005-ben lett könyvtárunk igazgatója Pappné Beke Judit, aki hatalmas lelkesedéssel kezdte el az irányító munkát, meghallgatva kollégái ötleteit, elképzeléseit. Ekkor még nem tudtuk, mi az a minőségbiztosítás, az innováció, vagy a stratégiai terv. Helytörténeti kutatás közben leltünk rá egy régi újságcikkre, hogy a Szigetfürdőnél az 20. század első éveitől működött fürdőkönyvtár. Igazgatónk ezzel egy időben épp Balatonalmádiban végezte szakfelügyelői munkáját, ahol megnézte az ott indított strandkönyvtárat. Egyenes út volt ahhoz, hogy Keszthelyen is beindítsuk a szolgáltatást. Nem tudtuk, milyen lesz, mit szólnak hozzá a strandolók, meddig jutunk, de azt tudtuk, hogy egyetlen állandó dolog van: a változás.

2008 nyarán elindult könyvtárunk új szolgáltatása: kísérleti jelleggel 2 hétre megnyitottuk a Városi Strandon a Strandkönyvtárt. Az akkori nyár igen esős volt, de kedvünket nem szegte, egy évvel később ismét megszerveztük a szolgáltatásunkat. Készítettünk új plakátot, felhívást, amit nemcsak e-mailben küldtünk ki, hanem a strand több pontján kiplakátoltunk, továbbá a művelődési ház hangtechnikai segítségével hangfelvételt készítettünk,

így felhívásunkat naponta hallhatták a strandolók a hangosbemondón. Ebben az évben hétfőn, szerdán és pénteken 9–17 óráig tartottunk nyitva. Ekkor napilapok, magazinok és kb. 350 kölcsönözhető könyv állt az olvasók rendelkezésére. Felszereléseink tárolására kaptunk egy kabint, napi szinten folyt a ki- és bepakolás. 2010-ben hétfőtől péntekig voltunk nyitva, 2011-től pedig hétfőtől vasárnapig 10–17 óráig. Ezzel a nyitvatartással működünk azóta is.

A működés során mindig fontosak voltak a partnerkapcsolatok: a strandkönyvtári szolgáltatásnak köszönhetően bővült partnereink listája. Nagyon jó a kapcsolatunk a strandot üzemeltető VÜZ Kft. munkatársaival, a strandon dolgozókkal, és a helyi televízióval, amely minden évben kijön interjút készíteni. A médiaszerepléseink közül kiemelhető egy 2013-as alkalom, amikor a Balatoni nyár című

műsorba hívták meg igazgatónkat; majd pár évvel később élő interjút is adtunk az M1 televíziónak, idén pedig a Népszava újságírója készített rólunk helyszíni riportot. Partnerkapcsolataink az oktatási intézményekkel is szorosabbá váltak, hisz munkánkat minden évben segítik középiskolások az iskolai közösségi szolgálat keretén belül, s nemcsak a keszthelyi középiskolákkal vagyunk kapcsolatban.

Újdonságot hozott számunkra a minőségbiztosítás, amely tudatosabbá tett minket a tervezésben és a szolgáltatásszervezésben is. Ehhez hozzájárult még a kollégák tapasztalata is. 2016-ban elégedettségi kérdőívet készítettünk a strandkönyvtári olvasók számára, készült külön használati szabályzat is.

A szolgáltatást előkészítő munka már májusban kezdődik: egyeztetés a strandüzemeltetővel, plakátkészítés, az adminiszt-

„Inspirál minket az, hogy nagyon sok pozitív visszajelzést kaptunk, és az is, hogy ez a szolgáltatás nemcsak a nyaralók, hanem a szakma körében is népszerű”

rációhoz és a munkavégzéshez szükséges kellékek összepakolása. Június második felétől kezdjük el összeszedni és kikölcsönözni a strandkönyvtárba lekerülő köteteket. Július első hetében vásárolunk olyan magazinokat, amelyeket a strandolóknak elérhetővé teszünk. A strandi munka beosztás alapján működik, fontos a logisztika. 2016-tól a belső kommunikációnkat erősítve Instrukciók néven minden dolgozó megkapja e-mailben a legfontosabb tudnivalókat. 2016-ban összesítést készítettünk a strandkönyvtár médiaszerepléséről is.

Nagy izgalmat hozott a 2020-as év a COVID miatt. Minden évben kihívást jelent a tervezésben, hogy nincs végleges elhelyezésünk a strandon, ebben az évben egy új helyet kaptunk a strand főbejáratánál, egy kis épületet fedett terrasszal. Azt gondoltuk, a strand főbejáratánál nagy a forgalom, ez a legjobb hely, de nem ezt tapasztaltuk. Bár több közhasznú és egyéb információt is nyújtottunk, többben „áramkölcsönzést” szerettek volna telefontöltéshez és matracfelfújáshoz, sőt, a takarítóeszközünkre is volt igény. Szintén ebben az évben, a Balaton tipp online magazinnal bővült a médiakapcsolatunk.

2020-ban további fontos változás volt könyvtárunk életében, új vezetőnk Kocsondiné Eisenkorb Györgyi lett. Új stratégiai tervünk elkészítése aktuálissá vált. A tervezésnél ismét figyelembe vettük Keszthely város terveit, mivel településünkön fontos a turizmus, számunkra pedig kiemelt a strandkönyvtár fejlesztése, fejlődése. 2021-től részt vettünk az Aktív Strand projektben: neves sportolók interjúhelyszíne, s pecsételő játék állomása voltunk.

Új honlapunkon külön menüpontot kapott a strandkönyvtári szolgáltatás.

Mivel nincs fix helyünk a strandon, felmerült a kérdés, milyen újdonságot tudnánk vinni a szolgáltatásba. Városunknak 3 strandja van, ezért a másik két strandon is szerettünk volna népszerűsíteni az olvasást és a könyvtárunkat: A városvezetés és a VÜZ Kft. támogatta az ötletet: így 2022-ben a Helikon és a Libás strandon a horgász kunyhókban elhelyeztek egy-egy átlátszó plexis ajtajú könyvszekrényt. A kunyhók oldalára messziről jól látható módon kihelyezésre került a strandkönyvtári logó. 2023-ban egy masszívabb, igényesebb külsejű sátrat sikerült beszereznünk. Ebben az évben szlogenpályázatot is hirdettünk a strandkönyvtári szolgáltatás népszerűsítésére. 2024-ben ismét új helyet kaptunk: az eredeti kabinok lebontásra kerültek, egy kis homokfoci pálya készült a helyén. E mellé kaptunk egy kisebb letérkövezett helyet, 2025-ben is itt vagyunk, de az idén nem kell az öltözőkabinokig cipekednünk, hanem a sátor mögötti területre kaptunk egy apró faházikót, ahova el tudunk pakolni.

Jövő

2025-től ismét új vezetőnk van Baldovszky-Kovács Dóra személyében, aki fiatalos lendülettel néz a kihívások elé. Szeretnénk egy végleges, modernebb, jobb minőségű helyet, ahol még kényelmesebb lehetne az olvasás. Ez a strandfelújítási pályázatokon múlik. A napi forgalmunkat meghatározza az időjárás, az olvasói igények és a strand forgalma is. A mai digitális világban ez nagy kihívás. Inspirál minket az, hogy nagyon sok pozitív visszajelzést kaptunk, és az is, hogy ez a szolgálta-

tás nemcsak a nyaralók, hanem a szakma körében is népszerű: egyre több könyvtár kapott kedvet és indította el strandkönyvtári szolgáltatását. Humán erőforrás területén felmerült, hogy ne csak 4 hétig legyünk a strandon; valamint az idegen nyelvű újságok és folyóiratok területén is vannak még megoldásra váró kérdések.

Mi lehet a titok a sikerhez? Nincs két egyforma település, mások a lehetőségek, szokások. Más a Balaton partja és más egy medencés fürdőhely. Erőt ad a sok-sok ötlet mellett maga a könyvtáros személye. A strandon nyitottabbak vagyunk, nyitott a tér, nincs köztünk nagy pult, más a hangulat; közvetlenebben az emberek egymással, látják rajtunk, hogy ebben a közegben is kreatívak, vidámak és nyitottak vagyunk. Mindezzel könnyebb sikerélményt szerezni. Úgy vélem, ezt nem lehet egy munkaköri leírásban meghatározni, ehhez kell egy olyan plusz, ami belülről fakad.

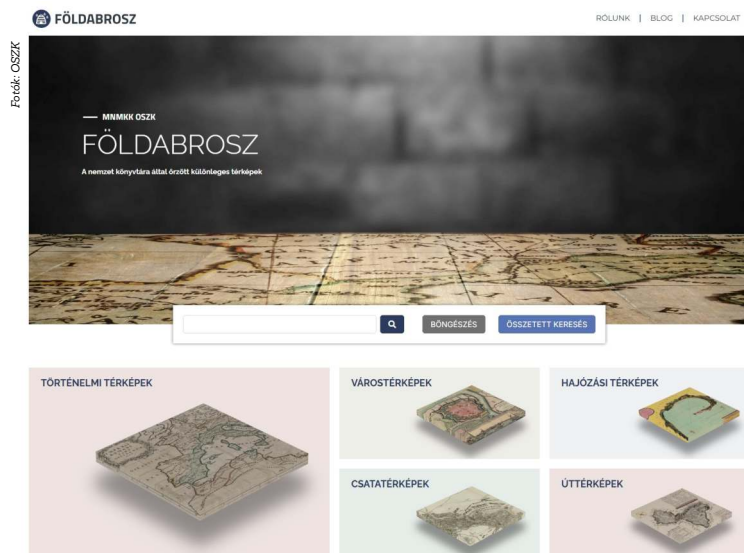
Vélemények:

– **Tényleg el lehet vinni ingyen az újságot?**
– **Igen. Olvasófalatkát hozzá?**
– **Ez fullos.**

Ilyet még nem is hallottam, hogy a mai világban nem kell valamiért fizetni.

Kedves Kollégák!
Akkor HALI mindenkinek, aki újra vág!
Azaz: Humor-Alázat-Lelkesedés-Intuíció!
15 évünk alatt sok fotó készült, amiből egy rövid videós összefoglalót készített csoportvezetőnk, Kalmárné Amberg Xénia.
Reméljük, még sokáig üde színfolt leszünk a strandon.

Verebélyi Judit

A megújulás útján

A nemzeti könyvtár tartalomszolgáltatásai 1.

Az MNMKK Országos Széchényi Könyvtár digitális szolgáltatásai az elmúlt években jelentős átalakuláson mentek keresztül, és mára egy sokrétű, folyamatosan bővülő portfólióvá fejlődtek. Mindezek részletes bemutatása, valamint a mögöttük álló technológiai megoldások ismertetése azonban meghaladná egyetlen cikk kereteit.

A sorozat első részében a különgyűjteményi tartalomszolgáltatásainkba szeretnénk egy rövid betekintést nyújtani. Itt összesen hét digitális gyűjteményről beszélünk, amelyek a következők:

COPIA
FOTÓTÉR
FÖLDABROSZ
HANGTÁR
KÖNYVJEGYTÁR
RÉGI RITKA
PLAKÁTTÁR

Ezek célja, hogy az intézményben található unikális dokumentumokhoz való hozzáférés egy gyors, egyszerűen és könnyen kereshető felületen, felhasználóbarát módon legyenek elérhetőek a kutatók és az érdeklődők számára egyaránt.

Ennek érdekében egy korszerű, egymásra épülő szakmai és technológiai rendszert hoztunk létre, amelynek központi háttér-eleme az Online Tartalomszolgáltató Rendszer (OTR). Ez a rendszer biztosítja a

könyvtárban feldolgozott dokumentumok publikálását. A felhasználók ebből annyit látnak, hogy egy WordPress-alapú weboldalon keresztül kereshetnek a bibliográfiai adatokban és böngészhetik, olvashatják az ezekhez tartozó digitális másolatokat. A háttérben azonban komoly technológia dolgozik.

Ezek a tartalomszolgáltatások infrastruktúrájukat tekintve korábban egy multisite-ban voltak, amely nagyban megnehezítette a frissítésüket és a szükséges beépülő modulok (Pluginek) kezelését. Így a tavalyi év során minden ilyen jellegű szolgáltatásunknak önálló, saját környezetet alakítottunk ki a legfrissebb WordPress verzióval. Továbbá a backendben megújításra került az ún. harvest (adatbetöltési) folyamat is, amelynek segítségével a dokumentumok metaadatai a központi katalógusból és egy egyedi feldolgozórendszerből, a Tudástárból töltődnek be a már említett felhasználói felületre a hozzájuk kapcsolódó kép- és hangállományokkal együtt. Ennek továbbfejlesztése során elkészült egy Pythonban írt, OAI-PMH protokollt használó API, ami immár közvetlenül dolgozza fel a MARC-rekordokat és automatikusan társítja hozzájuk a DSpace-ben tárolt digitális másolatokat. Ehhez kapcsolódóan új adminisztrációs felület is kialakításra került, így már nem parancsorból, hanem webes környezetből vezérelhető ez a folyamat, ami nagy könyvnyelviség a napi működés során. Ezeknek köszönhetően könnyen áttekinthető az eredmény és az automatikus hibajelzések által (pl. hiányzó kötelező mező, képhivatkozás stb.) gyorsabb és biztonságosabb lett a közzététel folyamata.

„A sorozat első részében a különgyűjteményi tartalomszolgáltatásainkba szeretnénk egy rövid betekintést nyújtani”

Nyelv

Magyar	(2684)
Olasz	(23)
Francia	(10)
Német	(7)
Angol	(3)

Dokumentum jellege

Autográf	(2318)
Gépirat autográf aláírással	(255)
Gépirat	(27)
Gépirat autográf kiegészítéssel és...	(26)
Gépirat autográf javításokkal és ...	(23)
Távirat	(22)
Gépirat autográf javításokkal, kie...	(21)
Gépirat és autográf	(7)

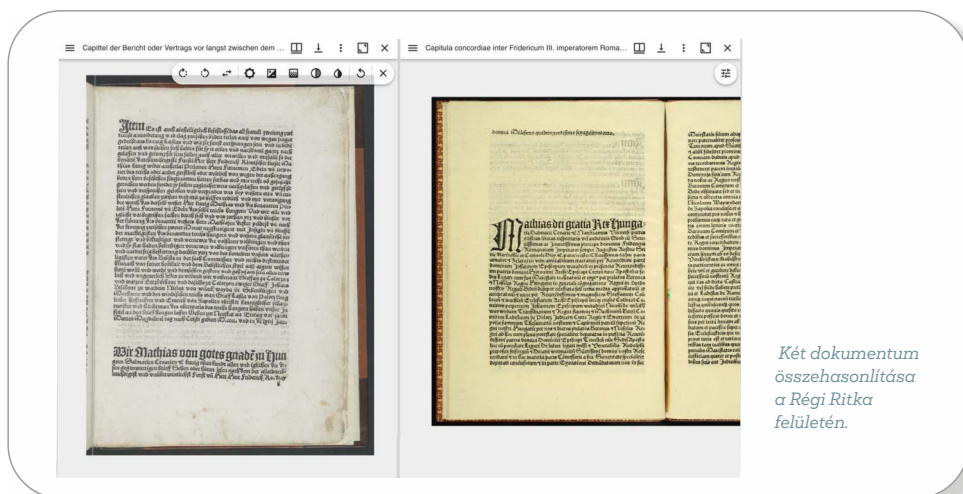
Dokumentum típusa

Levél	(1764)
Levelezőlap	(388)
Képeslap	(219)
Levélkártya	(99)
Névjegykártya	(93)
Zárt levelezőlap	(35)
Távirat	(32)
Képes levelezőlap	(22)

Facettás szűrés a Copia szolgáltatásban: gyakoriság szerint vannak rendezve és a facetták neve mellett látható kis piktogramok jelölik a böngészhető címkéket.

A szolgáltatások felhasználói oldala is megújult. A keresőmotor alapját az Elasticsearch technológia adja, amely lehetővé teszi a gyors, összetett lekérdezéseket és egyben biztosítja a fejlett keresési funkciókat is. Ennek eredményeként ezen felületeinken is elérhetővé vált a facettás szűrés, amely modern és könnyen használható, felhasználóbarát szűkítési lehetőséget biztosít a találati listánál. Emellett egy teljesen új elemként bekerültek a böngészhető címkék is. Ezek teljes értékű kiegészítőket tartalmaznak, amelyek szintén kereshetőek. Mindezeket és a testreszabható keresőmezőket a már említett, megújított adminfelületen keresztül lehet konfigurálni a tulajdonságokkal és a típusaikkal (pl. szabadszöveges, autocomplete, dátum stb.) együtt, így már nem szükséges fejlesztő bevonása egy ilyen jellegű módosításhoz. Ezeket túl új funkció a tartalomszolgáltatásokban a kutathatóság és a felhasználói élmény támogatása érdekében, hogy bármelyik keresőből állítunk össze egy találati listát, a böngésző címsorában egy egyedi URL generálódik, amelyen keresztül az újra megnyitható lesz, valamint elmenthető és megosztható.

A digitális szolgáltatások fejlesztése azonban nem állt meg az adatoknál és azok kereshetőségénél. Több platformunkba is bevezetésre került egy nagy felbontású képszolgáltatás, amely a dokumentumok digitalizált változatainak IIIF szerveres kiszolgálását teszi lehetővé. Az új képnézegető alkalmazás (Mirador) nemcsak a

Két dokumentum összehasonlítása a Régi Ritka felületén.

többoldalas dokumentumok áttekintését könnyíti meg, hanem az egyes anyagok összehasonlítását is. Ez a képmegjelenítő eszköz alkalmas arra, hogy egy böngésző ablakban több digitális másolatot is megjelenítsen egymás mellett, így azok párhuzamosan tekinthetők meg és teljes egészében összevethetők. Minden megjelenített dokumentum egy egyedi URL-lel rendelkezik, amely lehetővé teszi azt is, hogy bármely weboldal ezen képnézegetőjébe betölthető legyen. Ezenfelül a megjelenítőhöz elkészítettünk egy magyar nyelvű kezelőfelületet is a könnyebb használhatóság érdekében. Idén ennek segítségével tervezzük, hogy összekapcsoljuk egy adott dokumentum különböző kiadásait.

Ezen virtuális gyűjtemények esetében nagy figyelmet fordítunk arra is, hogy ne

csak infrastruktúrájukban, tartalmukban újuljanak meg, hanem megjelenésükben is, amelyet fokozatosan vezetünk át a szolgáltatásainkba. Az arculatfrissítések következtében a felületeink letisztultabbak, modernebbek lettek, és ezáltal jobban igazodnak az intézmény megjelenéséhez is.

Összességében, tehát egy olyan szolgáltatási ökoszisztéma jött létre, ahol a könyvtári szakértelem, a technológiai innováció és felhasználási élmény kéz a kézben jár. A fenti fejlesztések és az azt kiszolgáló háttérrendszerek nemcsak technológiai újítások, hanem szemléletbeli előrelépést is jelentenek a digitális közgyűjteményi szolgáltatások jövője felé.

Tamásné Kovács Adrienn

„Egy olyan szolgáltatási ökoszisztéma jött létre, ahol a könyvtári szakértelem, a technológiai innováció és felhasználási élmény kéz a kézben járnak”

Fotó: OSZK

Nyári üdvözllet Admontból 1928-ban

Horváth Pál, az Országos Széchényi Könyvtár (ma már nyugdíjas) restaurátora a 945 darab-
ból álló, könyvtárakat
ábrázoló képeslapgyűj-
teményét a Könyvtártudo-
mányi Szakkönyvtárnak
ajándékozta. Ezen felül 219 nem képeslap
jellegű kép is könyvtárunk állományába
került. 2023-ban kezdődött a gyűjtemény
rendezése, leltározása, 2025-ben feldolgo-
zása. Több darabja is az admonti apátság-
gi könyvtár (Stiftsbibliothek, Admont) ba-
rokk könyvtártermét ábrázoló képeslap,
így a „KSZK-K 11” jelzetű, 14×9 cm-es,
színes kisnyomtatvány is.

Az NR 514/56. azonosítójú üdvözlőlapot
Grazban adta ki Franz Knollmüller 1926-
ban. Franz Knollmüller (1875–1953) sike-
res fotográfus, képeslapkiadó volt. A Gra-
zer Tageblatt 1928. szeptember 30-i szá-
mában megemlékezett a cég fennállásá-
nak huszonöt éves jubileumáról. A vállal-
kozást Stájerországon kívül is ismerték,
az iparág vezető vállalatjai közé tartozott.
Knollmüller Ausztria legszebb látnivalóit
művészi szemlélettel örökítette meg, ké-
pei alapos fotótechnikai kidolgozással
készültek.

A képeslapot 1928. augusztus 11-én írta
meg Perényi Géza, és még aznap lebélye-
gezték az admonti postán. Augusztus 13-
án még egyszer lepecsételték. Perényi Gé-
za (1877 – 1954. március 18) zeneszerző,
karmester, tanár, zenekritikus. Koessler
növendékeként 1907-ben diplomázott
a Zeneakadémián, Németországban és
Belgiumban karmesterként működött.
1914-től Budapesten zenekonzervatóri-
umban tanított. 1924 és 1930 között az
Országos Postás Zene- és Kultúregyesület

zeneiskolájának igazgatója, és az
egyesület ének- és zenekarának karna-
gya volt. Igazgatása alatt a tanári kar
átstrukturizálásának következményeként
emelkedett az zeneiskolai oktatás szín-
vonala. Perényi termékeny zeneszerző
volt, pályadíjakat is nyert. Cikkei, kriti-
kái jelentek meg a zenei szaklapokban.

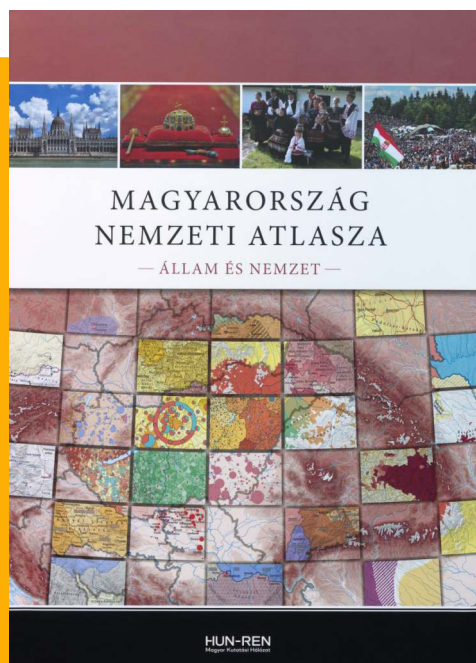
A képeslap címzettje dr. Bíró Pál (1887.
február 16 – ?) postafőigazgató. Neve
szerepel 1945-ben a választási névjegy-
zékben, halálának időpontja nem ismert.
Alapító elnöke volt a Postaszámvevősegi
Tisztviselők Egyesületének. Félalakos
portréját ábrázoló olajfestményt és egy
emlékalbumot is ajándékozott az egyesü-
let Bírónak, ma ezeket a Postamúzeum
őrzi. Bíró az Országos Postás Zene- és
Kultúregyesület elnökeként két főszakos-
tályra (kultur-, zenei) egyszerűsítette az
egyesület szervezetét. A Postatisztviselők
Országos Sakkegyesületének társelnöki,
a Postások Sportegyesületének alelnöki
posztját is betöltötte. Lehetséges, hogy
dr. Bíró Pál és Perényi Géza ismeretsége
is az Országos Postás Zene- és Kultúre-
gyesülethez köthető.

Az ausztriai bencés apátságot – a hit és
tudomány központját –, 1074-ben alapí-
totta Gebhard salzburgi érsekherceg.
A világ nyolcadik csodájaként is emle-
gett könyvtára, 1776-ra készült el. Joseph
Hueber a tervezéshez mintaként a bécsi
Császári Könyvtárat (mai nevén: Öster-
reichischen Nationalbibliothek) használta.

A világ legnagyobb szerzetesi könyvtára-
ként tartják számon a 70 méter hosszú,
14 méter széles, 13 méter magas, kétszin-
tes bibliotékát. A három részre osztott te-
ret hét kupola fedi. 48 ablakon keresztül
áramlik be a természetes fény. A tudáson
át vezet az út a transzcendenshez/Isten-
hez – hirdeti Hueber építészeti koncepció-
ja, és Bartolomeo Altomonte a könyvtár
mennyezetét díszítő hétrészes freskócik-
lusa. Josef Stemmelm szobrai a könyvtár
felépítése előtt készültek, utólag kerültek
a központi terembe. A könyvtár volt az
1865. évi apátságban pusztító tűzvész
egyetlen megmaradt épületegysége.

Az apátság könyvtárállománya 200 ezer
kötet, ebből 70 ezer kötetet őriz a könyv-
tár. 530 ősnymtatvány (inkunábulum),
valamint a régi nyomtatványok és mo-
dernkori dokumentumok jelenléte mutat-
ja a gyarapodás időbeni folytonosságát.
A bibliakiadások, teológiai művek mellett,
évszázadok tudományos eredményeit tar-
talmazó kötetek sorakoznak a polcokon.
A kb. 1500 darabból álló kéziratgyűj-
teményből a 800 körül keletkezett Abro-
gans-töredékeket a közelmúltban publi-
kálták. 2017-ben P. dr. Maximilian
Schiefermüller levéltáros és könyvtáros
és dr. Karin Schamberger könyvtáros
100 digitalizált középkori kézitról
adott hírt. Az apátsági könyvtárban
a modern könyvtárhasználatot elektro-
nikus katalógus biztosítja, az elektroni-
kus tartalomszolgáltatáshoz 2022-re
700 digitalizált állományegység készült el.

Borvölgyi Györgyi

Magyarország Nemzeti Atlasza

kétnyelvű kiadás szerzői Magyarországot Kárpát-medencei kitekintéssel ábrázolják, ennél fogva az MNA olyan koordináta-rendszer, amelynek – felmenőinkkel együtt – mi vagyunk a mértékegysége.

A kiadvány a kultúraértelmezés lehetséges formája, optikája pedig az állam és a nemzet. Korábbi kötetekkel együtt megképződik az a történeti dimenzió, amelyben láthatóvá válik a magyar társadalom változása. Kocsis Károly, az MTA rendes tagja, az MNA szerkesztőbizottságának elnöke az Előszó végén kiemeli, hogy az MNA segítségével jobban megismerhető hazánk, a Kárpát-medence és azon belül országunk és nemzetünk múltja, államunk közigazgatása, politikai viszonyai, nemzetközi kapcsolatrendszerünk, népi kultúránk és nyelvünk térbeli tagolódása.

Az Előszót követően mindegyik kötet arra vállalkozik, hogy bemutassa Magyarországot (Magyarország dióhéjban) olyan szempontok szerint, mint fekvés, terület, kiterjedés, határok, közigazgatás, népesség, település, természeti környezet, földhasználat. Közvetlenül ezután a Kárpát-Pannon-térségről szóló térkép következik, utalva ezzel arra, hogy mely értelmezési keretben olvasandó a kötet. A tisztánlátás érdekében Kocsis megjegyzi, hogy a gyakran szinonimának vélt Pannon- és Kárpát-medence fogalmakat az MNA-ban élesen megkülönböztetjük egymástól. Míg a Pannon-medence földtudományi, természeti fogalom és az Alpok, a Kárpátok, valamint a Dinaridák közötti tényleges medencét, addig a jelenleg a magyar nyelvben mindennaposan és tömegesen használt Kárpát-medence (irredenta jelentéstartalom nélkül, de határokon áttelően) a történeti-kulturális haza fogalmát, a magyarság honfoglalást követően kialakult szállásterületét, gyakorlatilag a történelmi államterületet jelenti.

Következésképp a „Kárpát-Pannon-térség” terminus olyan jelentéstartomány, amelyben egymást keretezi természet, történelem, kultúra – ehhez képest fogalmazott meg minden szerző érvényes állításokat és igazodási pontokat a kutatók, szerkesztők, olvasók számára.

Szokás úgy hivatkozni Magyarország Nemzeti Atlaszára, mint Magyarország „személyi igazolványa”, holott több annál, mert a személyi igazolvány elmondja, hogy kik vagyunk, de nem ad választ arra, hogy mitől válunk azzá, akit a tulajdonnév jelöl. Nem tárja fel a tulajdonos identitását, éppen ezért az MNA személyi igazolvány helyett anamnézis, mert elbeszéli a magyar társadalom kontextusait, megmutatja a Kárpát-Pannon-térség diverzitását.

Az anamnézis széles körű szakmai együttműködéssel valósult meg. Az Állam és Nemzet című kötetben 18 szerkesztő, 53 fejezetszerkesztő, 64 térképszerző, több tucat térképész, szakmai és nyelvi lektor dolgozott. A Központi Statisztikai Hivatal munkatársain kívül a kötet megjelenésében szerepet vállaltak az egyetemek (SZTE, ELTE, ME, BBTE, PTE) és más támogató, közreműködő szervek, intézmények (pl. HUN-REN BTK, HUN-REN CSFK, HUN-REN KRTK) munkatársai.

Az MNA legújabb kötete különféle tudományterületen gondolkozó kutatók együttműködését dicséri. A közös munkából Magyarországra és mindannyiunkra nézve maradandó született, hiszen lényegét a tudományosan alátámasztott igazság és a megkutatott adat iránti alázat adta.

Mikló Péter

2025. április 22-én mutatták be a Magyarország Nemzeti Atlasza – Állam és nemzet című kiadványt a Magyar Nemzeti Múzeum Közgűjteményi Központ Országos Széchényi Könyvtárban. Magyarország Nemzeti Atlasza (MNA) először 1967-ben, majd 1989-ben jelent meg, tehát időszzerűvé vált egy újabb kiadás megjelenése, hiszen harmincöt év alatt számos olyan kulturális, demográfiai, történeti változás történt Magyarországon, amelyek tematizálása szükségesszerű.

A legújabb kiadás magyar és angol nyelven olvasható online változatban is (e-MNA), amit megkönnyíti a kiadvány hozzáférése, tárolása, ugyanis alig elképzelhető, hogy valaki a Siófok felé közlekedő Tópart InterCity-n elővegye az MNA A3-as méretű kötetét, hogy olvassa A hagyományos magyar népi kultúra történeti-térbeli tagolódását.

Téma, nyelv, felépítés, kép- és térképmellékletek tekintetében fontos és jól szerkesztett munkáról van szó, amely képes különféle kultúrájú, szociális háttérű és iskolázottságú olvasóhoz szólni. Magyarország történetének, belső, illetve külső viszonyrendszerének és a technika változásának megfelelően az MNA stílusztikája, terjedelme, tartalma is változott, de célja ugyanaz maradt, hogy bemutassa az ország természeti, gazdasági és társadalmi adottságait az állampolgároknak, valamint az ország és a kultúra iránt érdeklődőknek. A legújabb

Várjuk jelentkezését!

Magyar Nemzeti Múzeum
Közgyűjteményi Központ

ORSZÁGOS
SZÉCHÉNYI
KÖNYVTÁR

ki.oszk.hu

KÖNYVTÁRI INTÉZET

Könyv- és papírrestaurátor
szakmai képzés

A képzés várható indulása:
2025. november 5.